درعلیه ده غلطه ده ❖ آرەولك ❖ غزته سی اداره خانه سنه

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Քամանճօ փողոց թիւ 8

Les Annonces sont reçues
à la Direction du Journal "ARÉVELK,,
Galata, CONSTANTINOPLE

20 ՓԱՐԱ 20

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ. ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140	ղրշ
» » » »	վեցամսեայ	70	»
» » » »	եռամսեայ	40	»
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40	ֆր.
» » »	վեցամսեայ	20	»

Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ՚ընդունուի, 115 ղրուշի փուլը 100 ղրուշի հաշւով։
Տեղական Թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի։

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն։

20 ՓԱՐԱ 20

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԼԷՈՆ ԺԳ. ԵՒ ՊԱՊՈՒԹԻՒՆԸ

Լէոն ԺԳ., որ 25 տարի իշխեց, 257րդ Պապն էր սկսեալ Ս. Պետրոս Առաքեալէն, ինչպէս կը հաշուեն եկեղեցական լատին ժամանակագիրները։ Այս երկար շարքին մէջ մէկ Պապ միայն իրմէ աւելի երկար ատեն գահակալած է, այն է Պիոս Թ. (1846-1878), որ իր անմիջական նախորդն էր, այսինքն 32 տարի։ Մնացեալ բոլոր Պապերն ալ Լէոն ԺԳ.էն նուազ երկար իշխանութիւն վարած են։ Իրմէ անմիջապէս ետք կուգան Պիոս Զ. որ 24 տարի կեանք ունեցած է Պապական Աթոռին վրայ (1775-1799) եւ Պիոս Է. որ 23 տարի ապրած է՝ խոյրը դնելէն ետք, այն է 1800էն մինչեւ 1823։ Միւս բոլոր Պապերուն մէջ ամենէն աւելի երկարատեւ գահակալողներն անգամ 21 տարին չեն անցուցած։

Լէոն ԺԳ. առաջին Պապն էր որ ընտրուեցաւ եւ պաշտօնավարեց առանց քաղաքական անկախ իշխանութիւն եւ յաւիտենական քաղաքն իրեն միայն սեպհական մայրաքաղաք ունենալու։ Իր նախորդը, Պիոս Թ., ամբողջ 24 տարի վայելած էր թէ՛ մէկը եւ թէ միւսը, ու իր կեանքին վերջին 8 տարիները միայն զրկուած էր այդ երկուքէն միանգամայն։ Այլ ինչպէս անիկա այդ 8 տարիները անցուց Վատիկանի չրջափակ միջավայրին մէջ իբրեւ կամաւոր բանտարկեալ՝ անընդհատ բողոքներով եւ գանգատներով, Լէոն ԺԳ. Պապն ալ իր բոլոր պաշտօնական կեանքը, այն է ամբողջ 25 տարիներ անցուց միեւնոյն վշտով, միեւնոյն զգացումով, եւ նմանօրինակ բողոքներով ու գանգատներով։ Դժբաղդաբար պապութեան համար՝ ոչ առջինը օգուտ մը տեսաւ եւ ոչ վերջինը։

Եւ եթէ կրնայ ըսուիլ թէ Պիոս Թ. գերեզման իջաւ քաղաքական իշխանութիւնը եւ Հռոմ մայրաքաղաքը կորսնցուցած ըլլալու ցաւէն, իր յաջորդին համար ալ կրնայ ըսուիլ որ ոչ թէ զանոնք ձեռք ձգել չկրնալու ցաւէն է որ կը մեռնի, քանի որ ամբողջ 25 տարի կրցաւ ապրիլ առանց անոնց, այլ աւելի անոր համար՝ որ «Հռոմէական Եկեղեցւոյ անդրանիկ դուստր»ը, այսինքն Ֆրանսա ձեռքէ հանելու վտանգին տակ կը տեսնէր խեղճ ծերունին։ Չի յայտնի է թէ ինչեր կը դառնան հիմա Ֆրանսայի մէջ, եւ թէ ինչպէս հակակղեր պայքարը հակակրօն գոյն մը ստացած է այլ եւս, որ հաւանաբար ուրիշ ելքի չպիտի յանգի, բայց թէ Քոնքորտայի ջնջման եւ Եկեղեցիին Պետութենէ բաժանման։ Պապութեան համար այնպիսի հարուած մը կ՚ըլլայ անիկա, զոր իր կենդանութեանը տեսնել չտեսնելուն համար բարեբաղդ է Լէոն ԺԳ., որ իր կողմէ, արդարութիւնը կը պահանջէ խոստովանիլ, բնաւ պատճառ տուած չէր, այլ ընդհակառակը ամէն խրատ ու յորդոր տուած էր Ֆրանսացի կղերին եւ կղերամիտներուն՝ չզայրացնել հանրապետական կառավարութեան վարիչները, վէճն աւելի չսաստկացնել, նորանոր առիթներ չտալ եւ զգուշանալ վերջնական խզման պատճառներ ընծայելէ։ Դժբաղդաբար Ֆրանսացի կղերը եւ իր ետեւը ապաստանող ու ձեռքի տակէ գործող հակավարչական կուսակցութիւնը աւելի մոլեռանդ ու անհաշտելի գտնուեցան քան նոյն ինքն Պապը եւ գործերը այնչափ դառնացուցին որ բերաւ ներկայ վիճակին հասցուցին, ուսկից ալ կարելի չէ որ ետ դառնան Ֆրանսայի արմատականները եւ ընկերվարականները, որոնք իշխանութեան գլուխը կը գտնուին հիմա։

Այս առթիւ պէտք է գիտնալ որ հռոմէական Եկեղեցին եւ կամ Պապութիւնը եթէ վնաս կրած է միշտ, ատոր պատճառը քաղաքական խնդիրներու եւ գործերու մասին իր ունեցած ձգտումն է եղած։ Եթէ սկիզբէն ի վեր սահմանափակուած մնար իր զուտ կրօնական, հոգեւոր դերին մէջ, ինչպէս կը վայելէր եկեղեցական կոչում ունեցող մարմնի մը, երբեք չպիտի կրէր այն հարուածները, որոնց ենթարկուած է զանազան դարերու մէջ զանազան առիթներով եւ ձեւերով։ Ամենէն թարմ օրինակ նոյն իսկ ներկայ խնդիրն է Ֆրանսայի մէջ։ Եթէ կղերը չուզէր խառնուիլ երկրին քաղաքական գործերուն, հանրապետական վարչութեան դէմ չելլէր, չդաշնակցէր միապետական տարրերուն հետ՝ ի վնաս օրուան վարչութեան, Ֆրանսայի կառավարութիւնը, հանրապետական ո՛ր գոյնին պատկանող անձերէ ալ բաղկացած ըլլար, պատճառ չպիտի ունենար հակակղեր, դո՛ւ. ասա՛, հակակրօն արդի խնդիրը յարուցանելու, որուն վախճանը, ինչպէս վերը ըսինք, դեռ շատ դէշէ պիտի երթայ եւ զղջացողը նոյն ինքն պապական կղերը միայն պիտի ըլլայ աներկբայապէս։

Բայց եթէ յիշուի որ բողոքականութեան ծագումէն դարեր առաջ, երբ դեռ ամենակարող էր Պապութիւնը Եւրոպայի մէջ, ուր կը տիրապետէր միահեծան բոլոր ժողովուրդներու սրտերուն ու հոգիներուն վրայ, ո՛րքան խստիւ կը բանեցնէր իր իշխանութիւնը, ինչպէս կը պահանջէր որ բոլոր քրիստոնեայ իշխաններ իրեն առջեւ խոնարհին, որպէս զի ըստ հաճոյս տրամադրէ անոնց թագերը, եւ բաշխէ որո՛ւն որ ուզէ, խլէ ո՛րմէ որ չախորժի։ Եթէ յիշուի, կ՚ըսեմ, թէ Պապերու այս սոսկալի յաւակնոտութեան երեսէն ի՛նչ անագին կռիւներ բացուեցան, ի՛նչ անլսելի արիւնհեղութիւններ տեղի ունեցան, ի՛նչ զարհուրելի կորուստներ առաջ եկան կեանքի եւ ինչքերու, ի՛նչ քաղաքներ ու գիւղեր աւերեցան, ի՛նչ աշխարհներ ու երկիրներ անապատացան, այն ատեն միայն աղէկ ի միտ կրնայ առնուիլ թէ ո՛րքան բարեբաղդ է Եւրոպայի ժողովուրդը որ այլ եւս ազատած է Պապերու այն ահաւոր ազդեցութենէն, որ բանադրանքով Արքայութեան դուռները կը գոցէր իր հաւատացեալներուն առջեւը անդրի աշխարհին մէջ, եւ կեանքի թելը կը կտրէր աստի աշխարհին վրայ։

Ասոր համար է որ 33 տարիներէ ի վեր՝ յորմէհետէ կորսնցուցած է քաղաքական իշխանութիւնը ու Հռոմ մայրաքաղաքը, ըրած այնքան բողոքները, տրտունջներն ու աղերսները անլսելի մնացին եւ կորսուեցան իբրեւ ձայն բարբառոյ յանապատի։ Մինչ ատեն մը երբ դեռ կը պահէր իր հոգեւոր ու բարոյական զօրութիւնը, բիւրաւոր բանակներ կը հանէր մէկ կոնդակով, իբր մոգական գաւազանով, եւ կամ Եւրոպայի կէսը միւս կէսին վրայ կը նետէր, այդ դարերուն, Պապի մը մը մահը ահագին դէպք մըն էր որ շատ անգամ ահագին յուզումներ կը պատճառէր. իսկ ներկայիս մէջ Լէոն ԺԳ. Պապին մահը միջազգային ոչ մէկ կնճիռի, շփոթութեան եւ խնդրի պատճառ չի կրնայ ըլլալ։ Պապընտիր Կարտինալաց Ժողովը (Քոնքլավը) պիտի գումարուի ըստ որոշուած, չափուած, ձեւուած կանոնադրութեան, եւ նոր Պապ մը պիտի ընտրէ, որ կ՚ուզէ աւելի մոլեռանդ եղեր է քան Պիոս Թ. կամ ազատամիտ՝ քան Լէոն ԺԳ., բնաւ տարբերութիւն չըներ։ Ան առաւելն ուշ կամ կանուխ, պիտի ըլլայ ինչ որ պիտի ըլլայ. տարակոյս չկայ թէ ըլլալիքը Հռոմայ Եկեղեցիին, մանաւանդ պապական իշխանութեան եւ հեղինակութեան նուազումն է եւ ոչ թէ զօրացումը։ Չի ահա Սպանիոյ եւ Բորթուկալի մէջ իսկ հակակղեր շարժում եւ զգացում կայ։ Հետեւաբար, ոե է ազդեցութիւն եւ կարեւորութիւն չունի միջազգային տեսակէտով թէ ո՛վ պիտի ըլլայ Պապը։

Մ. ՆԱԹԱՆԵԱՆ

ԳԱՒԱՌԻ ԿԵԱՆՔԷՆ

Տ. ՍԱՀԱԿ ԵՊԻՍԿ.Ի ՀՐԱԺԱՐՄԱՆ ԱՌԹԻՒ

Կան թեմական գործեր, որ երկար ատեն շարունակած են չափով մը ամենուն ուշադրութիւնն ալ իրենց վրայ գրաւել եւ գանգատներու, խժդժանքներու դուռը բանալ կամ գովասանքի, դրուատիքի առիթ ստեղծել։ Այս կարգի խնդիրներէն մէկը կարելի է համարել նաեւ Վանայ առաջնորդական խնդիրը, որ երբեմն, ասկէ գրեթէ տարի մը առաջ ա՛յնքան յուզուեցաւ լրագրական զանազան թղթակցութիւններով ու Պատրիարքարան գրուած յատուկ նամակներով։ Ամենքն ալ կարող եւ գործունեայ հովիւի մը անհրաժեշտ պէտքը կը զգացնէին։ Սակայն ատոնք ի՞նչ ազդեցութիւն առաջ բերին եւ արդիւնքը ի՞նչ համեմատական կշիռ ունեցաւ։ Այսօր երբ Տ. Սահակ Սրբազան կը հրաժարի իր պաշտօնէն, խնդիրը կրկին անգամ այժմէութիւն կը ստանայ, եւ հրաժարելու շարժառիթը կը կարծուի սա ըլլալ թէ՝ Գաւառ. Վարչութեան եւ իր միջեւ անհամաձայնութիւններ մը կան, որոնք ծագում առած են «գործերը ըստ պէտքին չնայելուն եւ Սրբազանին իր պաշտօնին հանդէպ ունեցած անտարբեր, անհոգ դրութեան պատճառաւ։»

Եթէ ատիկա է պատճառը հրաժարականին, պէտք չէ զարմանալ, վասն զի ո՞վ ըսաւ թէ տկար, ծեր եպիսկոպոս մը կարող է առողջ գործեր կատարել։ Ֆիզիքական քայքայուն վիճակը, որուն ենթարկուած էր Բագրեւանդեան Սրբազանը, բաւական երկար տարիներէ ի վեր, հակազդած էր իր գործելու տրամադրութեան եւ եռանդին վրայ, ինչ որ ամէն մարդու ալ վիճակուած բան մըն է. սակայն իր կորովի վիճակին մէջ, պէտք է խոստովանիլ որ ամէն ոք չափով մը գոհ էր անոր պաշտօնավարութենէն։

Այս ըսելով ի հարկէ ըսել չեմ ուզեր թէ Տ. Սահակ եպիսկոպոս այնչափ զարգացումի եւ կարողութեան տէր էր որ Վանայ նման ընդարձակ վիճակի մը եկեղեցական, կրթական եւ թեմական պէտքերուն անկնկալուած գոհացումը կրնար տալ, կանոնաւոր շաւղի եւ ընթացքի մէջ դնելով թեմական-կրօնական խնդիրները-եկեղեցական արարողութիւնները եւ առօրեայ գործերը, որոնք անգոհացուցիչ վիճակ մը կը պարզեն, բան մը որուն պատասխանատուութիւնը նոյն չափով ալ կը ծանրանայ զինքը շրջապատող աշխարհական թէ եկեղեցական խորհրդականներու վրայ, որոնց ամէն ըսածին հաւատալու միամտութիւնն ունէր Տ. Սահակ Սրբազան։ Եւ աս ալ բնական է, վասն զի երբ ժողովուրդ մը չունի ընկերային եւ հանրային ողջմիտ ըմբռնում, բառին բուն նշանակութեամբ իմաստուն եւ շրջահայեաց Առաջնորդ մը, բնական է որ կիրքերը առաջ երթան, կամայականութիւնը ծաւալի, անձնական ոխեր, թշնամութիւններ յաղթուրդ գտնեն։ Չեմ ուզեր ծանրանալ այս կէտին վրայ, քանի որ կարող անկարողի, աժեմ չաժեմի հարցեր ամէն առթիւ ալ յարուցուած են. սակայն ինչ որ բացայայտ է, սա է թէ, ուրիշ կարգ մը Վանայ նման թեմեր իրենց առաջնորդական ընտրութեան խնդրոյն մէջ բաղդ ունեցան յաջողիլ, քիչ կամ շատ ժամանակ անցնելէ ետքը, իսկ Վանեցին տակաւին ի զուր ակնդէտ կը սպասէ։

Բայց Բագրեւանդեան Սրբազան այժմ ինքնաբերաբար կը հրաժարի եւ մենք ապահովաբար պատճառ մը չպիտի ունենանք բաղդին դէմ տրտնջալու, երբ առաջնորդական Աթոռը երկար ատեն պարապ չմնալով կարող եւ գործունեայ յաջորդ մը տեսնենք նստած անոր վրայ։ Այդ Աթոռը Բագրեւանդեանի պէս հովիւներ շատ տեսած է, սակայն անոնցմէ աւելի՛ զարգացեալ ու վարչագէտ մէկու մը պէտքը կը չեշտուի՛ հիմա, բարգաւաճեցնելու տարիներով հոգեւորապէս անմխիթար մնացած թեմեր, մղում տալու ժողովրդի իմացական եւ տնտեսական զարգացումին, եկեղեցիի ծխերուն վրայէն իր պաշտօնի խորունկ գիտակցութեամբ առողջ սկզբունքներ ներշնչելով անոր, թումբ մը կանգնելու օտար յարանուանութեանց դէմ, որոնք մեր տոհմային եւ ընտանեկան կրթութեանը մեծ հարուածներ տուած են եւ մի անգամ ընդ միշտ վերջ տալու համար քահանայի, թաղականի, հոգաբարձուի եւ ուսուցչի փոքր ու աննշան խնդիրներու։

Եւ ես վաշիկ գրչակի պէս, անձնական մտածումը հանրային կարծիք կլեցընելով՝ չեմ գար Դուրեանը պահանջել. Պատրիարքարանը շատ լաւ հասկցած է է այս առաջնորդական խնդրոյն կարեւորութիւնը. կարող է արժանաւոր ընտրութիւն մը ընել յանձին եպիսկոպոսի մը կամ վարդապետի մը, որ պէտք չունի լսելու վաշիկ գրչակներու վարդապետական քարոզները։

Ու այս պայմաններուն մէջ, որչա՛փ աւելի ժողովրդի համակրութիւնը գրաւած եկեղեցականի մը յանձնուի այդ պաշտօնը՝ այնքան աւելի յօժարութեամբ աջակից պիտի գտնուի Վանեցին իր թեմական բարւոք մատակարարութեան խնդրոյն. անտարակոյս ժողովուրդն ալ ունի իր կարեւոր պարտաւորութիւնները՝ հոգեւոր հովիւի հանդէպ, զորս պէտք է գոհացնել, որովհետեւ ան որչա՛փ ալ խղճմտութեամբ ու անձնուիրութեամբ աշխատելու տրամադիր ըլլայ՝ միշտ պէտք ունի օժանդակութեան։ Եթէ միջոցներու անբաւականութեան պատճառաբանութիւններով չուզենք խուսափիլ մեր վրայ ծանրացող այդ աջակցութենէն, միեւնոյն ատեն զգէ՛ գիտնանք լսել իրար, հնազանդիլ՝ տարակոյս չկայ թէ այն ատեն օրինակելի վիճակ մը պիտի ստանան թեմական գործերը, հետզհետէ պիտի ծաղկին անխնամ մնացած վանքերը, այլ եւ այլ գեղծումները, չահադիտական նպատակներու արգելք մը պիտի դրուի եւ կրթ. գործը աւելի գոհացուցիչ հանգամանք մը պիտի ստանայ։

Եւ եթէ ժողովուրդը այս տեսակ տաք վերաբերում մը ցոյց տայ իր Առաջնորդին նկատմամբ եւ պահել գիտնայ զայն, վըստահ ըլլալու է թէ ան ալ օդի եւ ջուրի գէշութիւնը կամ իր առողջական վիճակը պատճառ չպիտի բռնէ, օր մը առաջ ոտքը դուրս ձգելու։

Վան ԳԵՂԱՄ

ՄԵԾ ՀԱՐՍՏՈՒԹԵԱՆՑ ԾԱԳՈՒՄԸ

Գրեթէ միշտ մեծ հարստութիւնները չնչին սկզբնաւորութենէ մը առաջ եկած են։ Ժաք Քէօր, Ֆրանսայի Պուրժ քաղաքէն, պարզ մուշտակավաճառի մը որդի ըլլալով, իր ժամանակին ամենէն հարուստ մարդը եղաւ։ Մօրը իրեն տուած օրական մէկ սկուտը չվատնելով՝ բաւական գումար մը հաւաքեց եւ անով դրամագլուխ մը կազմելով, նախ, առեւտրական փոքր գործեր սկսաւ ընել, յետոյ վաճառականութեան ձեռնարկելով՝ հետզհետէ մեծ հարստութեան տէր եղաւ ճարտարութեամբ։

Ամենուն ծանօթ է, Ժաք Լաֆիթին՝ Պ. Բէրրէկոյի տանը մէջ գտած արժէքաւոր գնդասեղին պատմութիւնը, որ սկզբնապատճառ եղաւ իր անհուն հարստութեանը։

Նուազ հետաքրքրական չէ նաեւ Ռոչիլտներուն հարստութեան պատմութիւնը։ Ռոչիլտ, իր ընտանիքին առաջինը, Ֆրանքֆորթ քաղաքը շրջող փերեզակ մըն էր։ Օր մը բուրդէ գուլպայի մը մէջ երեք ֆիորին նետեց, «պէտք է որ ասիկա լեցուի» ըսելով։

Գործունեայ, խնայող, խորամանկ, հանճարեղ եւ ջանասէր մարդ մը ըլլալով գուլպան սկսաւ լեցուիլ։ Քիչ ատենէն գուլպային մէջ այլեւս տեղ չմնալով ֆիորինները դնելու, հարկ եղաւ դրամի պարկ մը առնել։ «Պէտք է որ այս պարկը լեցուի, ըսաւ։» Միեւնոյն կերպով շարունակեց պարկը լեցնելու։ Առաւօտուն, աքաղաղը երգելուն պէս, անկողնէն կը ցատկէր. անդադար ոտքի վրայ էր, կը գնէր, կը ծախէր, մանաւանդ թէ կը վաստըկէր։ Շատ չանցաւ՝ պարկն ալ ֆիորիններով լեցուեցաւ։ Այն ատեն ստիպուեցաւ դրամարկղ մը առնել։ «Պէտք է որ այս դրամարկղը լեցուի, ըսաւ։» Դրամարկղն ալ նոյնպէս լեցուելով՝ ոսկին ու արծաթը խիստ շատցան, որով հարկ եղաւ թղթադրամի վերածել զանոնք։

Վերջապէս, Հէսի Մեծ-Դուքսին սեղանաւորը անուանուեցաւ։ Տեսէ՞ք թէ բուրդէ գուլպային երեք ֆիորինները, շնորհիւ ժրաջան աշխատութեան՝ ի՛նչ շահաւէտ արդասիք ունեցան։

Այժմ Ռոչիլտ գերդաստանը միլեառներու տէր է։

ԲԱԲԵՐԴԻ ՏՕՆԱՎԱՃԱՌԸ

Երբ տակաւին դրամը իբրեւ առեւտուրի խարիսխ շրջաբերութեան չէր մտած ու փոխանակման դրութեան վրայ մարդիկ կը հոգային իրենց պէտքերը, եւ համեմատաբար քաղաքներու մէջ համախմբումը այնքան քիչ էր ու կը պակսէին նաեւ արդի հաղորդակցութեանց դիւրութիւնները, որոշեալ ժամանակներու մէջ՝ տեղ տեղ տօնավաճառներ սարքելու դիւրութիւնը ստեղծուեր է ինքնաբերաբար։

Այս սովորութեան հետեւողութիւնն են արդի տօնավաճառները որ շատ մը տեղեր կը շարունակուին դեռ, ինչպէս եւ Բաբերդի մէջ։

Օղերու նպաստաւորութեան համեմատութեամբ՝ գրեթէ մայիս 15էն կը բացուի այս տեղի տօնավաճառը եւ կը տեւէ մինչեւ յունիսի վերջերը, իւրաքանչիւր շաբթուն մէջ Գշ. եւ Եշ. օրերը (35 տարի առաջ թէեւ Շբ. Կիր. օրերը տեղի կունենայ եղեր՝ սակայն որպէս զի կիրակին չխանգարի, մեր բարեպաշտիկ նախնիքները աշխատելով փոխեր են տօնավաճառին օրը), որուն կը մասնակցին բացի Բաբերդի 190 գիւղերէն՝ Դերջանէն, Կարնէն, Իսպերէն, Գայլգետէն, Շէյրանէն, Շ. Գարահիսարէն, Օֆէն, Սիւրմենէէն, Րիզէէն, Կիւմիւշխանէէն եւ Տրապիզոնէն անհամար բազմութիւն մը. ուստի եւ բարգաւաճ վիճակ մը կը ստանայ առեւտուրը՝ հազարաւոր ոսկիներով ողողելով Բաբերդի առեւտրական հրապարակը։ Տօնավաճառին շատ աննշան մասը միայն ուտեստեղէնի վերաբերեալ է, ինչպէս պանիր, վաղնատ, չոր թան եւլն. մեծագոյն մասը կենդանեաց վրայ է։ Երեքշաբթի իրկըւընէ կը խռնուին էչերու ջորիներ, ոչխարներու հօտեր, լծուն եւ դահ եզներու, հորթերու, ստերջ եւ կըթան կովերու նախիրներ, մատակներու, գոմէշներու, ձիերու, ջորիներու անհամար խռնուելիւն մը՝ կապանքուած վիզերէն մէյմէկ, զոյգ զոյգ։

Չորեքշաբթի կէսօրի մօտ տօնավաճառը գերագոյն կէտին կը հասնի։ Ու չըլխտի կինէր, մխրճուած այս անանցանելի ամբոխին մէջ՝ կը կթեն հիւր կովերուն ու ոչխարներուն ուրերուն խռուոցները մնացած հորթուկներէն ու գառնուկներէն աւելցուկ կաթը, իսկ փողոցի ստահակները մէյմէկ կուակալ շալկած՝ թրիք կը հաւաքեն աթրցուի համար, անհուն հաճոյքով եւ զուարթութեամբ գնտակերպելով, տրորելով ափերուն մէջ աղբը անասուններուն։

Այսպէս՝ ուս ուսի լեցուած այս բազմութեան մէջ ամէն քայլափոխի անտիպութիւն մը աչքի կը զարնէ. հոս երկու հոգի կը քաշկռտուին. մէկը առածը ետ տալ կ՚ուզէ կամ ետ տալու պատրուակով կ՚ուզէ ջուր տալ, անդին ուրիշ երկու հոգի եզ մը կը սակարկեն բուռն ոգեւորութիւնով, մինչ մէկ երկուքն ալ միջնորդի դեր կը խաղան՝ քանի մը փարայի համար սուտեր ջարդելով. ծախողին ձեռքը կը թօթուեն ուժգնօրէն, կը յորդորեն մինչեւ որ ձանձրանայ ու տեղի տայ։ Ու դեռ ի՛նչ անպատում լոլիկ ձեւեր, անտիպ լսկածութիւններ, նորօրինակ խառնիճաղանճութիւններ, խաբելու շողոքորթելու անլի ու անճան ցուցադրութիւններ։

Այս ամենուն մէջ եթէ կայ բան մը որ նշանակելի է եւ միանգամայն բարեբաղդութիւն մը գեհենական տապէն ճնշուող բոզարճիին համար՝ անհերս դրպանախոյզներու չգոյութիւնն է ապաքէն։

Բաբերդ Յ. ԴԱՐԲԻՆԵԱՆ

ԱՂՋԿԱՆ ՄԸ ՀՆԱՐԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆԸ

(ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՆՈՐԱՎԷՊ)

(Շար. երէկի թիւէն եւ վերջ)

Դ

Նէլլին՝ վարժարան մտնելէն ի վեր, ութ ամիս անցած էր։ Այս ութամսեայ ժամանակամիջոցին մէջ, ամէն ամսագըլուխ, հայրն ու մայրը փոփոխակի վարժարան գացին ու այցելեցին իրենց աղջկան։ Ամէն անգամ, Նէլլին անձկանօք հարցուց թէ «ի՞նչպէս է հայրիկ» կամ թէ «ի՞նչպէս է մայրիկը», ու ստացած տարտամ պատասխանները մտահոգութիւն մը արթնցուցին իր մէջ։

Ս. Ծննդեան տօնէն մէկ շաբաթ առաջ, Նէլլիի գտնուած վարժարանին տեսուչուհին հետեւեալ նամակն ուղարկեց Պ. Ուիլեըմ Հանտէրսընի.

«Պարոն,

«Յառաջիկայ Ս. Ծննդեան տօնին առթիւ, վարժարանիս մէջ, ըստ սովորութեան թատերական ներկայացում մը պիտի տրուի աշակերտուհիներուն կողմէ։ Ներկայացուելիք թատրոնախաղին իբր նիւթ ընտրուած է մանկական զուարճավէպ մը։ Որովհետեւ այս թատերախաղը պարիկի (բէրի) դեր մը կը պարունակէ ի միջի այլոց, այս դերը յանձնուեցաւ ձեր աղջկան՝ Նէլլիի, նկատելով որ ան է մեր վարժարանին ամէնէն գեղադէմ աշակերտուհին։ Ներփակ ուղարկելով երկու թիկնաթոռի տոմսակ, կը խնդրեմ որ հաճիք ձեր համեստափոյլ տիկնոջ հետ նոյն օրը ներկայ գտնուիլ ու պատուել մեր սոյն հանդէսը։»

Ուիլեըմ Հանտէրսըն երբ ստացաւ այս հրաւիրագիրը, տոմսակներէն մէկը նամակի մը մէջ ներփակեց ու իր կնոջ ուղարկեց։ Լիլիան իրենց բաժանումէն ի վեր կը բնակէր իր մօր տան մէջ, Լոնտոնի Իսթպօրն թաղին մէջ։ Ուիլեըմ քանի մը անգամ քննութիւն կատարեր էր իր կնոջ հոն անցուցած կեանքի մասին, ու շատ գոհ մնացեր էր տեղեկանալով թէ Լիլիան պարկեշտօրէն կ՚ապրէր։

Թատերախաղին ներկայացման օրը, Ուիլեըմ, իր տօնական զգեստներուն վըրայէն կրկնոցը հագաւ ու փութաց երթալ երկաթուղիի կայարանը։ Մինչդեռ հոն կը սպասէր կառախումբի ժամանումին, Լիլիան ալ հոն հասաւ։ Երկար ժամանակէ ի վեր տեսած չըլլալուն թէ ուրիշ պատճառաւ, Լիլիան այն օրը շատ գեղահրապոյր երեւցաւ անոր աչքին։ Թէեւ իր մօր քով հանդարտաւէտ կեանք մը անցընելը լաւապէս ներգործած էր անոր առողջութեան, աւելցուցած էր անոր թարմութիւնը, հրապոյրը։

Լիլիան, իր ամուսինը տեսածին պէս, անոր քով գնաց։ Զայն բարեւեց այնպիսի ձեւով մը՝ որով կին մը կը վարուի իրեն ծանօթ եղող օտարի մը հանդէպ։ Օտարներու պէս հարցուցին իրարու որպիսութիւնը, յետոյ երկուքն ալ զատ զատ վագոններու մէջ նստան ու իրենց ճամբորդութիւնն ըրին։

Երբոր կառախումբը կայարանը հասաւ, Ուիլեըմ, առանց սպասելու որ իր կինը վագոնէն իջնէ, վարժարան գնաց ու իր ձեռքը գտնուած տոմսակին համաթիւ-

---

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (98)

ԺՕՐԺ ՕՆԷ

ԿԵԱՆՔԻ ՊԱՅՔԱՐՆԵՐԸ

ԱԼՔՈԼԱՎԱՃԱՌԸ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

Ժ.

Վէրնիէ սկսաւ համբերութիւնը կորսնցնել, իր պաշտօնէական ահաբեկումը տեսնելով։ Յաջողած էր ինքզինքը զսպել տասուընէ ի վեր, եւ ատիկա շատ իսկ էր իր խառնուածքը ունեցող մարդու մը համար։ Ուստի իր բարկութիւնը թափեց.

—Անմիտ մարդ, պիտի վերջացնե՞ս «ա՛հ պարո՛ն»ներդ, եւ պիտի պատասխանե՞ս խոհական կերպով։

Այս դառն բացադարձութիւնը սթափեցուց Պ. Թարտի մտածելու ազատութիւնը։ Սկսաւ շունչ առնել ու ներուած նկատեց իր յանցանքը։

—Այդ կոմսը, պարո՛ն, գարեջուրի գինիի տակառ մըն է... Ա՜հ, որչա՛փ ըմպելի կուլ տուաւ... բոլոր անցած դարձածին պատճառն ինք է... Ես բնաւ չէի կասկածեր թէ...

—Լա՛ւ, ի՛նչ տեսակ մարդ է այդ կոմսը։

—Դեղանի խոշոր մարդ մը, շատ կարմրերես ու խիստ քաղաքավար... բայց միեւնոյն ատեն արբեցող։

—Հասկցանք։ Քանի՞ տարեկան է։

—Երեսուն։

—Ինչո՞ւ համար եկած է այս կողմերը։

—Զբօսնելու համար։ Իր զբաղումներն են որսալ, պտըտիլ, մանաւանդ կենակցիլ գրաւիչ կնոջ մը հետ, որ տիկին կոմսուհի կը կոչէ ինքզինքը, թէեւ շատ հեռու է այդ բանէն...

—Անցէք. զաւակս ձեզմէ աւելի իրազեկ է այդ մասին։

—Ես ալ գիտեմ, ըսաւ Թարտ, աչքը քթթելով չարաճճի կերպարանքով մը։ Նոյն իսկ կը յուսամ թէ... Արդար պատիժը պիտի ըլլայ այդ գիշակերին՝ որ հեռու կ՚իյնար ըսելով. «Պարոն Թարտ, գէշ արբեցող մըն էք...» Ա՜հ, ինք լաւ արբեցող մըն է, պարո՛ն։ Եթէ չկարենար չորս շիշ խմել, մէկն ալ չպիտի խմէր։ Փոյթը անգամ չէր. պարզ ջուրի պէս կուլ կուտար։ Կինը շատ հրապուրիչ է։ Բայց ինք, պարո՛ն, չորս օրէն՝ պիտի մեռցնէր զիս այդ դրութեամբ։

—Է՛հ ուրեմն դուք ալ Տամմարի մի դառնաք, պարոն Թարտ, եւ ճաչերուն մէջտեղը ոգելից ըմպելի մի դնէք բերաննիդ...

—Այդ մասին վտանգ չկայ պարո՛ն, քանի որ շատ հիւանդացայ արբեցութեանս պատճառաւ... Ա՜հ, ի՛նչ գլխու ցաւ... կը ներէք, համարձակութիւն ունիմ ձեզի հարցնելու թէ...

Թարտ կանգ առաւ, բայց քաղաքավար ըլլալու փափագէն մղուած, որոշեց խօսքը լրացնել։

—Կը համարձակիմ ձեզի հարցնելու թէ Պ. Քրիսթիան ի՞նչպէս է... Այն օրէն ի վեր չեմ տեսած զայն... այն ցաւալի օրէն ի վեր...

—Շնորհակալ եմ, շատ լաւ է...

—Ա՜հ, աւելի լաւ... Ուրեմն պարոն...

Վէրնիէ քայլ մը ետ գնաց ու ողջունելով ճարտարագէտը, յարեց.

—Ցտեսութիւն, պարո՛ն Թարտ... Գետնախնձորներու եւ գետնատանձերու արտադրութեանը մասին հոգ տարէք... գետնախնձորներու թօրման վրայ մեծ յոյս դրած եմ...

—Ապահով եղէք, պարո՛ն, բոլոր եռանդովս պիտի աշխատիմ...

Ժընըվիէվ երբ սրահ մտաւ, ծովամայրի գլխու առթած տպաւորութիւնը ունեցաւ դիւրադղձ Թարտ։ Յարգական տարտամ բարեւներով դուռը հասաւ եւ այն ատեն միայն ազատ շունչ առաւ, երբ դաւթակը մտաւ։

—Քիչ մը առաջ հարցաքննեցի Պ. Թարտը, ըսաւ Վէրնիէ։ Իր բաւական միամիտ բացատրութիւններէն կ՚երեւայ թէ ոե է կասկած չունի Էթիէննէդ Տհարիէլի ինքնութեան մասին, սակայն կարծեցեալ կոմսուհին երկդիմի թուեր է իրեն։ Գալով կոմսին, տեսակ մը լեհական եզ է, այդ բախտախնդիր կնոջ լուծը կրելու համար...

—Պիտի հասկնանք անոնց ի՛նչ ըլլալը։

Վէրնիէ ու Ժընըվիէվ դէպի Սէն-Րեմի մեկնեցան։ Տոքթ. Ժան, նախապէս լուր առած ըլլալով, անոնց կը սպասէր։ Բըժիշկը անգործ չէր մնացած այն օրէն ի վեր երբ գործարան կանչուած էր, Քրիսթիանը դարմանելու համար։ Տոքթ. Ժան ինքզինքը խորապէս կապուած զգալով Ժընըվիէվի, առանց թաքուն մտածումի եւ անձնուիրաբար կ՚ուզէր նպաստել անոր ամուսնոյն փրկութեան։ Երիտասարդ բժիշկը իր պարտականութիւնը գեր ի վեր կը դասէր իր արուեստին թելադրած զգացումներէն. բնաւ չէր վարաներ՝ Քրիսթիանը պաշտպանելու համար ընդդէմ իր անուելի մոլութեան մահացու ախտակրկնումներուն, այլ կը պատրաստուէր զայն բուժելու։ Վերջին երկու գիշերները՝ իր քիմիական աշխատանոցին մէջ անցուցած էր, չնչուկ պատրաստելով, որպէս զի կարենար ի հարկին դիմել այդ գերագոյն միջոցին։ Հետեւաբար տոքթ. Օկանեը ի վիճակի էր պաշտպանելու մանկամարդ կինը՝ որուն նկատմամբ պաշտամունք մը ունէր իր սրտին գաղտնի ալքերուն մէջ։ Եթէ հարկ ըլլար իր վեհանձնութիւնը առաջ տանիլ, Քրիսթիանը վերականգնելու ատրճան, զոր կ՚արհամարհէր, կ՚առնէր գրեթէ, չպիտի ընկրկէր իր պարտականութեան հանդէպ։ Մեծ յուզումով ընդունեց Պ. Վէրնիէն ու Ժընըվիէվը, առանց ծածկելու իր զգացումը։ Իր աշխատութեան սենեակը մտնելնուն պէս, տոքթ. Ժան նամակ մը առաւ գրասեղանին վրայէն։ (Շարունակելի)

Թիկնաթոռին մէջ տեղաւորուեցաւ։ Գիտէր թէ յարակից թիկնաթոռին թուահամարը կը գտնուէր իր կնոջ քով եւ սակայն ուրիշ մէկը գրաւած էր զայն։ Տեսաւ իր կնոջ գալն ու դրան մօտ կանգուն մնալը։ Մտարերելով հանդերձ ազդարարել իր քովինին թէ այդ տեղը կը վերաբերէր ոչ թէ իրեն, այլ դրան մօտ կեցող կնոջ, բայց միանգամայն մտածելով թէ այսպիսի ընթացքի մը մէջ գտնուիլը թերեւս տկարութեան նշան մը պիտի համարուէր իր կնոջ հանդէպ, ետ կեցաւ այդ ազդարարութիւնն ընելէ։

Վարագոյրը բացուեցաւ։ Փոքրատի աղջիկները յաջողապէս կատարեցին իրենց դերերը, մանաւանդ պարիկի դերը կատարող Նէլլին գեղեցկութիւնը, սիրունութիւնն ու արտակարգ ճարտարութիւնը հիացում պատճառեցին բոլոր հանդիսականներուն։

Առաջին արարուածը վերջանալէ յետոյ, վարժարանին տեսչուհին Ուիլհըմի գտնուած տեղն եկաւ ու քովի թիկնաթոռին մէջ նստող անձին ըսաւ.

—Պարոն, այս տեղը ձերինը չէ, այլ պարոնին կնոջը։ Քիչ մը հեռուն, ուրիշ թիկնաթոռ մը գտնել տուինք ձեզի համար, հաճեցէք հոն նստիլ, որպէս զի հոս հրաւիրենք տիկինը։

Յետոյ, իր խօսքն Ուիլհըմի ուղղելով ըսաւ.

—Պարոն, մենք չէինք գիտեր այս բանը, այլ ձեր աղջիկը Նէլի, իր դերը կատարելու պահուն՝ դիտած ըլլալով, ըսաւ մեզ. «Հօրս քովի թիկնաթոռին տոմսակն էր մօրս ուղարկուած, սակայն հօրս քով նստողը մայրս չէ, ուրիշ մարդ մըն է. մայրս իրեն յատկացուած տեղը նստեցուցէք։» Նէլի ո՜րչափ կը սիրէ եղեր իր ծնողքը։

Ուիլհըմ չպատասխանեց։ Քովի թիկնաթոռին վրայ նստող մարդը տեղէն հանեցին ու Լիլիանը հոն բերին։ Երբ երկրորդ արարուածին վարագոյրը բացուեցաւ ու Նէլի թատերաբեմ ելաւ, իր հայրն ու մայրը քովէ քով նստած տեսնելով՝ երանգը կրկնապատկուեցաւ, ու աւելի փայլուն կերպով կատարեց իր դերը։

Երկրորդ արարուածէն յետոյ, Լիլիան ըսաւ իր էրկան.

—Նէլլիի ստացած այս կրթութեան համար երախտապարտ եմ ձեզ... եթէ դուք չփափաքէիք, այսպիսի կրթութիւն մը չպիտի ստանար։

—Այս մասին դուք ալ ձեր նպաստի բաժինն ունիք... եթէ չհաւնէիք իմ առաջարկիս, այս գործը յաջողութիւնով չպիտի պսակուէր...։ Բարիք մը ծագեցաւ ձեր այն կարծիքէն՝ թէ ա՛յսպէս կը պահանջէր ո՛չ միայն ձեր հանգստութիւնը, այլ եւ մեր աղջկան կրթութիւնը։ Այդ միջոցով թէ՛ ձեր առողջութիւնը ապահոված եղաք եւ թէ ձեր աղջկան հանգստութիւնը։

—Այո՛։

—Մօրս տունն երթալէ ի վեր ա՛յն համոզումին յանգեցայ, թէ այրազուրկ կին մը չի տարբերիր որբուհիէ մը...

—Ուրեմն կը փափաքիմ շարունակել մեր նախորդ կենակցութիւնը։

—Եթէ այդ բանը խոստովանիմ, միթէ իմ տկարութեանս պիտի վերագրէք։

Ուիլհըմ պիտի պատասխանէր... բայց տսոր ժամանակ չմնաց։ Նէլի խայտ տուած էր թատերաբեմէն, եւ՝ առանց նկատի առնելու իր դերասանական հագուստները՝ իր ծնողքին քով եկած։

Հոն հասնելուն պէս՝ ըսաւ.

—Ես հիմա պարիկ մըն եմ, այնպէս չէ՞։

—Դուն միշտ պարիկի մը չափ հրաշագեղ ես, աղջիկս։

—Շա՛տ լաւ, քանի որ պարիկ մըն եմ, պէտք է որ հնազանդիք իմ հրամանիս. ձեզ պիտի հրամայեմ որ հաշտուիք իրարու հետ։

—Հաշտուի՜նք... բայց մենք գժտուած չենք...

—Ես լաւ գիտեմ ձեր գժտուած ըլլալը... ա՛լ տղայ չեմ հիմա... ամէն բանի խելք կրնամ հասցընել։ Միշտ ինծի կ'ըսէք թէ իրարմէ վշտացած, իրարու նեղացած էք։ Ձեր այս վիճակին հանդէպ դժբախտ կը զգամ ինքզինքս... միթէ դուք կ'ուզէ՞ք իմ դժբախտ ըլլալս։

Էրիկ կնիկ չկրցին պատասխանել։ Երկուքին ալ աչքերուն մէջ արցունքի կաթիլներ կը փայլէին։ Երկուքն ալ գրկելով իրենց աղջիկը, ըսին.

—Ո՛չ, կ'ուզենք բարեբախտ տեսնել քեզ։

Այդ գիշերուան յաջորդ օրը, Հանտէրսըն ընտանիքը վերակազմուեցաւ։ Այնուհետեւ աններդաշնակութեան ամենափոքր ամպ մը անգամ չեկաւ մթագնել այս ընտանիքին երջանկութեան հորիզոնը։

Կարին — Թարգմ. Ա. Ն. Թ.

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

ԱԶԴ.— 1903ի առանձնաշնորհեալ 4 առհարիւր փոխառութեան (մաքսային) պարտաթուղթերու տէրերուն կը ծանուցուի թէ 1903 յուլիս 1/14ի տոկոսի վճարումը պիտի սկսուի այդ թուականէն ըսկըսեալ, Օսմ. Պանքային Ղալաթիոյ կեդրոնատեղիի կիշէներուն կողմէ, բացի կիրակիէն ամէն օր կէս օրէն առաջ ժամ 10էն մինչեւ կէս օրէն վերջը ժամ 2ուկէս (Ռ. Ե.), եւ շաբաթ օրերն ալ ժամ 10էն մինչեւ կէս օր։

Թուահամարեալ պօրտռօներու հետ ներկայացուելիք կտրօններուն փոխարէն ստացագիր մը պիտի տրուի, որ 10 օր ետքը, պէտք է Ղալաթիա Օսմ. Պանքային ներկայացուի՝ վճարուելու համար։

Կ. Պոլիս 4 յուլիս 1903 — 3—4

Արտաքին Լուրեր

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ

Իրաւարարական միայուն դաշնադրութիւն.—Դիւանագիտական բանակցութիւններ.—«Տեպա»ի կարծիքը։

Օրէ օր աւելի կը տարածուի Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի միջեւ իրաւարարական միայուն դաշնադրութիւն մը կնքելու գաղափարը եւ կ'երեւայ թէ մօտերս իրականութիւն պիտի գտնէ։ Արդարեւ ոչ-պաշտօնապէս կը ծանուցուի թէ նոյն դաշնադրութեան խմբագրութեանը համար բանակցութիւնները մօտերս պիտի սկսին երկու կառավարութեանց միջեւ։ Տեպա այդ առթիւ կ'ըսէ.—«Լա Հէյի պայմանադրութիւնը ստորագրուելէն ի վեր միջազգային պարտաւորիչ իրաւարարութեան մը գաղափարը անհգին յառաջդիմութիւններ ըրած է Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի մէջ։ Բարիզի բրիտանական առեւտրական սենեակին նախկին նախագահ Պ. Պարքլէյի կողմէ այդ նպատակով կատարուած գաղափարի ուժգին տարածումը մեծ հաւանութեան արժանացաւ Մանշի երկու կողմերը։ Պ. Պարքլէյ համոզուած ըլլալով որ միջազգային քաղաքականութեան խնդիրներուն մէջ շահը պէտք է դերազանցէ զգացումը, ամէնէն աւելի աշխատեցաւ ցոյց տալու Ֆրանսան ու Անգլիան միացնող տնտեսական սերտ համերաշխութիւնը եւ իրարմէ հեռու կենալու փոխադարձ անկարելիութիւնը։ Պ. Պարքլէյ ցոյց տուաւ նաեւ թէ այդ երկու ազգերէն իւրաքանչիւրին շահը կը պահանջէ իրարու հետ խաղաղութեամբ ապրիլ, թէ պատերազմ մը տնտեսական աղէտ մը պիտի ըլլայ թէ՛ յաղթողին եւ թէ յաղթուողին. նաեւ թէ պատերազմէն առաջ գալիք կորուստները միշտ շատ աւելի պիտի ըլլան վէճի առարկային, ինչ որ ալ ըլլայ։ Ուրեմն անգլօ-ֆրանսական իրաւարարութեան դաշնադրութիւնը անհրաժեշտ էր ապահովելու բարւոք յարաբերութեանց պահպանումը եւ վերջնականապէս մէկ կողմ դնելու երկիւղալի պատահականութիւնները։ Այս միջոցիս անգլիական ու ֆրանսական կարծիքը կրնայ նպաստաւոր նկատուիլ միայուն իրաւարարութեան դաշնադրութեան մը։ Զանազան միջավայրերու պատկանող նշանաւոր անձնաւորութիւններ իրենց կատարեալ հաւանութիւնը յայտնեցին անոր։ Ամենէն փութկոտ ընդունելութիւնը կուգայ առեւտրական շրջանակներէն։ Ֆրանսայի մէջ առեւտրական բազմաթիւ սենեակներ նպաստաւոր կարծիք յայտնեցին նոյն ծրագրին։ Անգլիոյ մէջ ալ եղած ընդունելութիւնը բաւական նպաստաւոր էր։ Անգլիացիներուն գործնական ոգին շուտով ըմբռնեց ծրագրին օգտակարութիւնը։ Անգլիական եօթանասուն երեք առեւտրական սենեակներ նպաստաւոր քուէ տուին նոյն ծրագրին. պէտք է յիշել նաեւ առեւտրական մեծ հաստատութեանց մեծ մասը եւ քաղաքական ու իրաւաբանական միջավայրերէն բազմաթիւ անձնաւորութիւններ։ Լոնտոնի մէջ, մօտերս, նոյն նպատակով խորհրդակցութիւն մը պիտի կատարուի, Ֆրանսայի իրաւարարական խումբին որ երկու հարիւր հոգիէ կը բաղկանայ եւ Անգլիոյ իրաւարարական խումբին միջեւ որ հարիւր յիսուն հոգիէ կը բաղկանայ։ Այդ անհգին շարժումին հետեւանքն է որ Ֆրանսայի կառավարութիւնը որոշեց Անգլիոյ կառավարութեան հետ բանակցութեան ձեռնարկել՝ իրաւարարական եւ հաշտութեան միայուն դաշնադրութիւն մը կնքելու համար։ Կը մնայ ճշդել դաշնադրութեան ճշգրիտ բանաձեւը։ Հաւանական կ'երեւայ որ Լա Հէյի պայմանադրութեան ընդհանուր գիծերը պիտի յարգուին։ Կարելի է որ ծանր վէճերու համար հաշտարար խառն յանձնաժողով կազմուի, ինչպէս կ'ուզէ Պ. Պարքլէյ։ Սա յայտնի է, սակայն, թէ վերջին իրաւարարութեանց ցոյց տուած փորձերով քանի մը բարեփոխումներ ըլլան գործելու եղանակին համար։ Ինչ որ ալ ըլլայ, անգլօ-ֆրանսական իրաւարարական դաշնադրութեան մը կնքումը կը համապատասխանէ ֆրանսական շահերուն եւ, յաջողցնելու համար, պէտք է օգտուիլ ներկայ պարագաներէն որոնք բացառիկ կերպով նպաստաւոր են։»

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ

Երկաթուղիներ.—Ռուսիոյ ու Պարսկաստանի յարաբերութիւններ.—Ռուսիոյ ծրագիրը։

Անգլիական քանի մը լրագիրներ վերջերս հրատարակեցին Պարսկաստանի հիւսիսային կողմէն ստացուած տեղեկութիւններ՝ ծանուցանող թէ ժամանակէ մը ի վեր երկաթուղիի շինութեան վերաբերեալ մեծաքանակ շինուածանիւթեր Քրասնովոցքի ճամբով, Կասպից ծովին վրայ, Քասքա ղրկուեցան որ անդրկասպեան երկաթուղիին վրայ կայարան մըն է, դրբանթէ Մէշէտի անմիջական հիւսիսային կողմը։ Այդ երկու տեղին միջեւ կայ Քօբէթ-Տաղի մեծ լեռնաշղթան, բայց կ'ըսուի թէ վերջերս ճամբայ մը կամ աւելի եւս անցք մը գտնուելով խնամով ուսումնասիրուած է՝ նոյն լեռը դիւրութեամբ անցնելու համար։ Ինչ որ ալ ըլլայ՝ այն իրողութիւնը թէ միշտ երկաթուղիի շինուածանիւթեր կը ղրկուին Քասքայի մէջ, բացորոշապէս ցոյց կուտայ թէ Պետերբուրգի կառավարութիւնը համաձայնած է Թեհրանի կառավարութեան հետ՝ երկաթուղիի ճիւղ մը շինելու որ Քօբէթ-Տաղէն անցնի Պարսկաստանի հիւսիսային կողմը։ Այդ ճիւղին շինութիւնը աւարտելուն պէս՝ Պարսկաստան ուղղակի յարաբերութեան մէջ պիտի ըլլայ Ռուսիոյ ռազմագիտական ամբողջ երկաթուղիին հետ, ինչպէս եղած է Մայրագոյն Արեւելքի մէջ։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ

Զարին նուէրը.—Ռուսթան ծովակալին յիշատակը.—Նիքօլա կայսեր մասուցուելիք նուէր մը։

Ռուսիոյ կայսրը շքեղ յիշատակ մը ղրկեց ֆրանսացի Ռուսթան ծովակալին ընտանիքին։ Այդ յիշատակը որ Բարիզ տարաւ մասնաւոր պաշտօնեայ մը, կը բաղկանայ կաղնիի ու ձիթենիի երկու ճիւղերէ իրարու մէջ անցած՝ որոնք կը կազմեն ոսկիէ գեղաքանդակ ծաղկեփունջ մը, ոսկեզօծ արծաթէ ժապաւէնով կապուած եւ սա արձանագրութեամբ.— «Նոյին վեհափառութիւններ Ռուսիոյ կայսրը ու կայսրուհին առ Ռուսթան ծովակալը։» Այդ յիշատակը դրուեցաւ ծովակալին ընտանեկան դամբարանը՝ Թէրէսիթ գերեզմանատան մէջ, Մարսիլիոյ մօտ։ Միւս կողմէ յանձնաժողով մը կազմուեցաւ Նիքոլա կայսեր մասուցանելու նուէր մը՝ իբրեւ յիշատակ Ֆրանսա այցելելուն եւ Պէթենիի զօրահանդէսին։ Այդ յանձնաժողովին մէջ կան Մոնսէնեօր Լանժէնիէօ, Մոնթէպէլլօ կոմսը, Պէթենիի քաղաքապետը եւ այլն։ Այդ նուէրին շինութիւնը յանձնուած է Պ. Ֆրոման-Մորիսի որ աւարտեց կաղապարին պատրաստութիւնը։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Զինուորական նոր ծրագիր.—Սպայի մը քննադատութիւնը.—Ֆրանսա եւ Ռուսիա։

Տրէզտայի լրագիր մը կը հրատարակէ, զինուորական աղբիւրէ առնելով, զինուորական այն նոր ծրագիրը որ աշնան պիտի ներկայացուի Գերմանիոյ Խորհրդարանին։ Կատըք գնդապետը Թակէալաքի մէջ կը քննադատէ այդ ծրագիրը՝ որուն համաձայն բանակին թիւը պիտի աւելնայ, մանաւանդ ռուսական սահմանագլուխին վրայ, զոր անարդարանալի կը գտնէ գնդապետը։ Նոյն կարծիքը կը յայտնէ նաեւ Ֆրանսայի հեծելազօրքերուն յաւելումը իբրեւ փաստ մէջ բերուելուն առթիւ։ Կատըք գնդապետը սապէս կ'եզրակացնէ.— «Շատ քիչ անգամ կը պատահի որ պատճառաբանութիւն մը այսքան նուազ համոզիչ ըլլայ։ Այդ ծրագիրը, սակայն, վաւերական է. կարելի է որ կառավարութիւնը աւելին պիտի պահանջէ, քանի որ նոր կազմակերպութիւնները կը տանին դէպ ի նոր զօրաբանակի մը կազմութիւնը ռուսական սահմանագլուխին վրայ։»

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՓՐԻԿԷ

Գաղթային Խորհուրդը.—Նըմացոյցը.—Գործաւորական խնդիրը.—Պոէրներու ժողովը։

Եոհաննէսպուրկի մէջ կատարուեցաւ գաղթային Խորհուրդին բացումը։ Լորտ Միլնէր ծանոյց թէ ներկայ տարուան համար երկաթուղիներու հասոյթը 2,550,000 անգլիական ոսկի կ'ենթադրուի։ Նըմացոյցը սակայն երեք միլիոն ոսկիի ծախք մը պիտի հոգայ։ Վեց հարիւր հազար ոսկիի բացը պիտի հոգան մասամբ Թրանսվալ եւ մասամբ ալ Օրանժ։

—Բարեյոյսի ընդհանուր ժողովին մէջ Պ. Միրման միաձայնութեամբ որոշում մը քուէարկել տուաւ՝ ասիացի գործաւորներ Հարաւային Ափրիկէ տանելու ծրագրին դէմ։

—Օրանժի մէջ Պոէրները գումարուեցան Պօթա զօրավարին նախագահութեամբ, հանրային զանազան խնդիրներու վրայ վիճաբանելու համար։ Միս Հօպհաուզ ալ ներկայ էր։ Քանի մը որոշումներ տրուեցան։ Այդ որոշումներէն մէկը ցաւ կը յայտնէ ասիացի գործաւորներ ընդունելու ծրագրին նկատմամբ, որով երկիրը ալ եւս փակուած պիտի համարուի սպիտակամորթներուն համար։ Պոէրները կը խնդրեն նաեւ որ պատերազմի ծախքին հաշուէն 65 միլիոն ֆ.ը Օրանժի կողմէ վճարուելէն առաջ, նախ Խորհրդարան մը ունենան։ Ուրիշ որոշում մըն ալ կը բողոքէ կրթական դրութեան դէմ։ Պօթա զօրավարը, իրեն տրուած ուղերձի մը պատասխանելով, փափաք յայտնեց օգնել կառավարութեան՝ կարեւոր խնդիրներու լուծմանը համար։

ՖՐԱՆՍԱ

Վեհապետական այցելութիւններ.—Ֆրանսայի կացութիւնը.—«Մէմորիալ Տիփլոմաթիք»ի մէկ յօդուածը։

Էտուըրտ թագաւորին ու Պ. Լուպէի փոխադարձ այցելութիւններուն եւ Իտալիոյ թագաւորին կողմէ Բարիզ տրուելիք այցելութեան առթիւ Մէմորիալ Տիփլոմաթիք մեծ գոհունակութեամբ կը հաստատէ թէ Ֆրանսա որ դեռ քանի մը տարի առաջ միւս տէրութիւններէն անջատուած ու մէկ կողմ թողուած կ'երեւար, հիմա խիստ նախանձելի տեղ մը կը գրաւէ ազգերու ներդաշնակութեան մէջ։ Մէմորիալ Տիփլոմաթիք կը յարէ.—«Ոչ միայն դաշնակից վեհապետ մը կ'այցելէ, այցելութիւն մը որ պարտաւորիչ է, այլ ուրիշ վեհապետներ ալ կուգան այցելել Ֆրանսան։ Անզգուշութիւն մը կայ դէպի Ֆրանսա դառնալու, ոչ թէ անոր հաճելի ըլլալու, այլ այն պատճառով որ Ֆրանսայի մէջ կը զգան զօրութեան եւ ազդեցութեան տարր մը։ Իբրեւ նոր երեւոյթ մը կրնանք յիշել սա իրողութիւնը. հինգերորդ տարեդարձը՝ Պ. Տելքասէի արտաքին գործոց նախարար անուանուելուն։ Ֆրանսայի մէջ անկարելի կը նկատուէր հինգ տարի շարունակ մնալ նախարարական միեւնոյն պաշտօնին մէջ, հակառակ նախարարական զանազան փոփոխութեանց։ Ա. դ. առթիւ կարելի չէ ակնարկ մը չնետել դէպի անցեալը եւ չբաղդատել Ֆրանսայի միջազգային հիմակուան կացութիւնը հինգ տարի առաջուանին հետ։ Երբ նկատողութեան առնուին 1898ի վերջին ու 1899ի սկիզբներուն Ֆրանսայի դէպքերը՝ որոնք անխուսափելի հետեւանքներն էին քաղաքականութեան մը զոր ներկայ դահլիճը ժառանգեց առանց ինք առաջ բերած ըլլալու. նաեւ այն պարագան թէ Ֆրանսա քանի մը ամիս նաւային առաջնակարգ տէրութեան մը հետ մեծ պատերազմի մը սպառնալիքին տակ կը գտնուէր, կորուած ճամբան գտնուելու պէտք է պատճառէ, վասն զի Ֆրանսան, առանց անոր շահերը զոհելու, առաջնորդած է աւելի պայծառ ու անխռով իրաց կացութեան մը։»

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Լամարթինի մազերը.—Սիրաբանութեան դէմ.—Տիկին Վանտէրպիլթ իր ընտանեկան վիճակէն դժգոհ.—Ծոմապահութիւնը իբրեւ դարմանման միջոց։

Լամարթինի մտքէն կ'անցնէ՞ր թէ օրին մէկը մազերը պիտի ծախուէին աննշան առարկայի մը պէս։ Սակայն իրողութիւն է ասիկա։ Վերջերս երեւան հանուեր է ֆրանսացի բանաստեղծին մազերէն մէկ քանի կրամ, 1854էն մնացած։ Այդ մազերը կը գտնուին Լամարթինի վարսավիրային քով, որ եօսէր մէկը չըլլալուն, 25 ֆրանքի փոխարէն կը ծախէ բանաստեղծին մազերէն խուրձ մը։ Դիմողներուն վերջը չի գար։ Եթէ այսպէս երթայ, ոչխարի բուրդերը իբր Լամարթինի մազ պիտի ծախուին։ Բայց կը խորհուի արտօնագիր մը ձեռք բերել, հաստատող թէ վարսավիրային ծախած մազերը կեղծ չեն, այլ 1869ին կտրուած են, Լամարթինի մահուան թուականին։

—Բեգերսպուրկի մէջ հասարակաց թշնամի մը կը նկատուի սիրաբանութիւնը։ «Սիրաբանութեան հակառակորդներու քլիւպ» անունով մարմին մը կազմուեր է, սիրաբանութեան դէմ կռուելու համար եւ արդէն իսկ իր առաջին նիստը գումարեր է։ Այս քլիւպին կ'անդամակցին 37 երիտասարդներ, որոնք ազնուապետական ու սեղանաւորական դասակարգին կը վերաբերին։ Քլիւպին կանոնագիրը կը տրամադրէ որ անդամները անողոք կերպով հալածեն սիրաբանութիւնը եւ աներկիւղ ցոյց տան անոր ծաղրելի հանգամանքը, միեւնոյն ատեն մատնանշելով առաջ բերելիք վնասը։ Եթէ մոռնալով իրենք ալ սիրաբանեն, առաջին անգամուն 1000 րուպլի տուգանք պիտի հատուցանեն, իսկ երկրորդ յանցանքին՝ 5000 րուպլի։ Այս տուգանքները բարեգործական նպատակներու պիտի յատկացուին։ Երրորդ անգամուն՝ քլիւպէն պիտի վտարուին։

—Տիկին Վանտէրպիլթ, հազիւ ամուսնացած, գանգատ կը յայտնէ իր նիւթական վիճակին վրայ։ 750,000 ֆրանքի եկամուտ ունի միայն։ Ու խորհի՛լ թէ այսքան մեծ հարստութեան տէր կին մը կը տրտնջայ, առարկելով թէ ամուսինը գէշ կը յանձնանէ իր եկամտացոյցը։ Պ. Վանտէրպիլթ 250 միլիոնի հարստութիւն մը ունի, որ 19 միլիոն եկամուտ կ'արտադրէ։ Ատկէ մէկուկէս միլիոնը յատկացուած է Նիւ-Եորքի իր տան եւ ամարանոցին, մէկուկէս միլիոն՝ իր զբօսանաւին, 500000՝ ախոռին, 2 միլիոնը Վանտէրպիլթի աղջկան, Մալպորօ դուքսին հետ ամուսնացած, 1,250,000 Վանտէրպիլթի առաջին կնոջ։ Այսպէս 11 միլիոն եկամուտէն 750,000 ֆր. միայն կը մնայ տիկին Վանտէրպիլթի, որ չի գոհանար այսքանով։

—Սալթ Լէյքի բնակիչ Տքդ. Տավիտսըն անուն բժիշկ մը կ'ուզէ առաջինը հանդիսանալ ծոմ պահողներու մէջ։ Կը յուսայ 60 օր ծոմ մնալ, առանց բերանը դնելու ո եւ է սնունդ։ Բայց միակ նըպատակ մը ունի, այն է բուժուիլ ծանրաշնչութենէ ու քրոնիկ ցնցղատապէ։ Երեք շաբաթէ ի վեր բան չուտեր, բայց կատարելապէս առողջ է. միայն թէ քիչ մը նիհարցած է, ինչ որ զարմանալի չէ բնաւ, նկատի առնելով որ մարզումի ու ելեկտրականութեան դարմանումի ենթարկած է ինքզինքը։ Ամէն օր քիչ մը կը քալէ, ու մնացեալ ժամանակը բոլորովին հանգիստ կ'ընէ. փոքր քանակութեամբ թորուած ջուր կը խմէ։ Սալթ Լէյքի բընակիչներէն հինգերորդ անձն է ասիկա որ ծոմապահութեամբ կ'ուզէ բուժել ինքզինքը։ Ատոնցմէ մէկը, Արթիւր վան Մէթէր, բնաւ սնունդ չառաւ 40 օր 35 վայրկեան։ Ինչո՞ւ համար 35 վայրկեան պիտի հարցնեն ընթերցողները, որպէս զի տօքդ. Թաննըրի յաղթէ, որ 40 օր միայն ծոմ կեցած էր։ Պ. Վան Մէթէր ջրգողութենէ կը տառապէր. իր ծոմապահութեան սկիզբը՝ 250 լիտր կը կշռէր իսկ վերջը՝ 125 լիտր։ Մէջքը 20 մատ բարակցաւ։ Առողջապահիկ դրութեան հետեւելով կանոնաւորապէս, ծանրութիւնը աւելցաւ տասնըհինգ օրուան մէջ։ Ուրիշ մը ստամոքսատապէ բուժուեր է, 30 օր ծոմ կենալով։ Իսկ մէկուն ալ քրոնիկ անմարսողութիւնը բուժուեր է, շնորհիւ 35 օր ծոմապահութեան։ Այս տեսակ դարմանում մը կ'ընդհանրանայ Սալթ Լէյքի մէջ, յուսահատութեան մատնելով բժիշկները, մանաւանդ որ ամէնուն դիւրամատչելի դարմանում մըն է։

ԱՌ ՆՈՒԻՎՕ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
Ա. ՈՒԶՈՒՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

Ղալաթիա, Նենի ճամի փողոց, թիւ 55
Յիշեալ վաճառատան մէջ կը գտնուի պատի թուղթեր, վարագոյր, սփռոց, ոսկեզօծ շրջանակներ, եւլն. եւլն.։
Գիները խիստ դիւրամատչելի են։
17—52

Ներքին Լուրեր

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ՍԱՀՄԱՆԱԳԼՈՒԽԸ.— Թուրք լրագիրներու այսօրուան թիւին մէջ հետեւեալ Պաշտօնական Ձեկոյցը հրատարակուած է.

«Լուր առնուեցաւ թէ Ղալաթիոյ Սակարանին մէջ զրոյց մը ելած է, որուն համաձայն իբրեւ թէ կայս. զինուորները Պուլկարիոյ սահմանագլուխը կը ղրկուին, սակայն Պուլկարիոյ իշխանապետութիւնը իր գերիշխան Պետութեանը դէմ ապստամբական արարքի մը մէջ չէ գտնուած որ սահմանագլխին վրայ զինուոր ղրկուի ու համախմբուի։ Հետեւաբար պարզ յերիւրանք մը ըլլալով այն զրոյցը թէ Օսմ. կառավարութիւնը զինուոր կը ղրկէ, սահմանագլուխին վրայ զինուոր ղրկելու պարագան բոլորովին անհիմն է։»

ՌՈՒՄԷԼԻԻ նահանգները գտնուող զօրագունդերու եւ վաշտերու ուտեստի մատակարարութեան նուազուրդը կատարուելով, անցեալ տարուընէ հարիւրին 10, 15 եւ 20 պակաս գիներով մնացին յանձնառուներուն վրայ։ Ռումէլիի նահանգաց ընդհանուր քննիչը ծանոյց Սպարապետի Դրան թէ այդ զեղչէն եւմտական գանձուն համար առաջ եկած շահը մանրամասնօրէն պիտի տեղեկագրուի ձեռնհաս պաշտօնարանին։

—Քոմանովայի զինուորական պէտքերու մատակարարութիւնն ալ անցեալ տարիէն հարիւրին տասը պակաս գինով մնաց յանձնառուներուն վրայ։

ՌՈՒՍԻՈՅ դեսպանատան առաջին թարգման Պ. Մաքսով, երէկ, Բ. Դուռը երթալով տեսակցեցաւ արտաքին գործոց նախարարին հետ։

ԱՐՎԱԶԻ ԿՈՒՍԱԿԱԼԸ.— Վեհ. Սուլթանը տեղեկանալով որ Արվազի կուսակալ Րէշիտ Աքիֆ պէյի զաւակը Բեամիրան պէյ հիւանդ է եւ բժշկական գործողութիւն մը անհրաժեշտ կը դատուի, բարեհաճեցաւ հրամայել որ Կ. Պոլիս բերուելով դարմանուի տղոց յատուկ Համիտիէ հիւանդանոցին մէջ։ Կայս. այդ Իրատէն Արվազ հեռագրուած ըլլալով, Բեամիրան պէյ, անցեալ հինգշաբթի, Արվազէն ճամբայ ելած է Կ. Պոլիս գալու համար։

ԻԶՄԻՏԻ ԳԱՒԱՌԸ.— Կայս. Իրատէ մը հրամայեց որ պետական Խորհուրդին անդամ Պէքիր Բեամի էֆ. եւ հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան կամուրջներու ու ճամբաներու ճիւղէն ճարտարագէտ մը Իզմիտ երթան՝ գաւառին աւրուած ճամբաները շինելու մասին քննութիւն կատարելու համար։

ԴԱՏԱԿԱՆ ՔՆՆԻՉՆԵՐ.— Տիարպէքիրի ու Խարբերդի նահանգներուն դատական քննիչ Համտի պէյ ու Գաբրիէլ էֆ. Խարբերդի մէջ իրենց պաշտօնը կատարելէ ետքը, Տիարպէքիր երթալով սկսեր են քննել նահանգին դատական գործառնութիւնները։

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷԻ մայիս ամսուան հասոյթն է 1,239,791 ղրուշ, անցեալ տարի 1,208,349 է, եւ նախորդ տարին 1 միլիոն 141,618. Ինչպէս կ'երեւայ այս թըւանշաններէն, Շիրքէթի հասոյթը բաւական աւելցած է, թէեւ մայիս ամսուան մէջ օդերը աննպաստ էին եւ չափազանց զով։ Հասոյթի այդ աւելցումը արդիւնք է բարւոք վարչութեան, որուն համար շնորհաւորութեան արժանի են վարչական Խորհուրդին նախագահ Ձիհատ փաշա եւ տնօրէն Վէճրի պէյ։

Պ. ՏՐՖԷ.— Աւասիկ կենսագրական տեղեկութիւններ Օսմ. Պանքային նորընտիր ընդհ. տնօրէն Պ. Տրֆէի մասին։ Պ. Տրֆէ 1872ին մտաւ ֆրանսական վարչութեան մէջ՝ իբրեւ քարտուղար արտաքին գործոց նախարար Պ. տը Ռէմիւզայի։ Յետոյ կառավարական վարչութեան մէջ մտնելով, հետզհետէ վարեց Բիրէնէ-Օրիանթալի, Պաս-Բիրէնէի եւ Պուշ-տիւ-Ռոնի կառավարիչի պաշտօնները։ Մարսիլիոյ մէջ հինգ տարի վարեց իր բարձր պաշտօնները, եւ հոն հաստատամտութեան, ճարտարութեան եւ մտացիութեան համբաւ մը շահեցաւ։ Պատուոյ Լէգէոնի հրամանատարութեան աստիճանը ստանալով, 1896ին մտաւ ելմտական վարչութեան մէջ. հետզհետէ պաշտօնավարեց Նանթի եւ յետոյ Բուլուզի մէջ, ուր տակաւին կը գտնուէր։ Պ. Տրֆէ, քանի մը տարիէ ի վեր Պանք տը Ֆրանսի խորհրդական է. հոն մեծապէս գնահատուեցաւ իր պաշտօնակիցներուն կողմէ որոնց մէկ քանին Օսմ. Պանքային վարիչներէն են։ Պ. Տրֆէ հաւանեցաւ թողուլ իր այդ կարեւոր պաշտօնները՝ ստանձնելու Օսմ. Պանքային ընդհանուր տնօրէնութիւնը՝ փոխանակ Պ. Կաստոն Օպուանոյի որ, ինչպէս ծանուցուեցաւ, Բարիզի մէջ իր հօրը յաջորդած է, իբրեւ վարիչ-պատուիրակ Օսմ. Պանքային։ Անշուշտ Պ. Տրֆէի ունեցած մեծ փորձառութիւնը եւ բարձր կարողութիւնները օգտակար արդիւնքներ պիտի ունենան Օսմ. Պանքային եւ անոր հետ յարաբերութիւն ունեցող բոլոր հաստատութեանց համար։

ԻՏԱԼԻԱ ԵՒ ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ.— Պուլկար կառավարութեան համար ծանուցուեցաւ թէ մտադիր է գործակատարութիւն մը հաստատել Հռոմի մէջ։ Այդ պաշտօնը պիտի յանձնուի Վիէննայի նախկին գործակատար տոքդ. Մինչէվիչ։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ.—Զեննայի պաշտօնատուները, կ'ըսէ Մոնիդէօռ, հրաման ստացան՝ փութացնել այն ձեւակերպութիւնները որոնք կը կատարուին՝ պաշտօնապէս ճանչնալու ֆրանսական այն հաստատութիւնները որոնք դեռ այդ վիճակին մէջ չեն։

ՓՈՂՈՑՆԵՐՈՒ ՈՌՈԳՈՒՄԸ.— Երէկ ծանուցինք թէ Տէրքոսի Ջուրի Ընկերութիւնը Կ. Պոլսոյ փողոցները ոռոգելու համար չափազանց գումար մը պահանջած ըլլալով, պետական Խորհուրդը որոշած է որ Քեաղըթխանէի գետակէն մեքենաներու միջոցաւ բերուած ջուրերով կատարուի այդ ոռոգումը, բայց մինչեւ որ ատիկա ըլլայ, թաղապետութիւնները ջրեն փողոցները։ Յանձնառու մը առաջարկեց քաղաքապետութեան որ Քեաղըթխանէէն ջուր բերելու եւ խողովակներ ու մեքենաները զետեղելու եւ հայթայթելու գործը կատարէ 25000 ոսկիի փոխարէն։ Այդ առաջարկութիւնը մատուցուեցաւ պետական Խորհուրդին։

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՔԻ վարչութեան մայիս ամսուան ընդհանուր հասոյթն է 161,417 ոսկի, մինչդեռ անցեալ տարուան նոյն ամսուն 127,369 ոսկի էր։ Թողեալ հասոյթները 7402 ոսկիի յաւելումով եղած են 103,457, մինչդեռ անցեալ տարուան նոյն ամսուն 96,052 էին։ Ծխախոտի տասանորդը, 13,975 ոսկիի յաւելումով եղած է 45,292 ոսկի, մինչդեռ անցեալ տարուան նոյն ամսուն 31,317 էր։ Ներկայ տարուան մայիսի հասոյթներուն յաւելման մնացած մասը կը կազմէ Արեւելեան Ռումէլիի տուրքին գանձումը։ Ելմտական ներկայ տարուան երեք ամիսներու հասոյթներու գումարն է 569,906 ոսկի՝ այսինքն նախորդ տարուան երեք ամիսներէն 87,206 ոսկի աւելի։ Հանրային Պարտքի վարչական Խորհուրդը 188,554 ոսկի յատկացուց օսմ. սէրիներու եւ երկաթուղիի պարտաթուղթերու հրապարակէ գնման. նաեւ 28,582 ոսկի յատկացուց քոնվէրսիոն եղած պարտքի տոկոսին եւ երկաթուղիի պարտաթուղթերու պարգեւներուն հատուցման. նաեւ 42,766 ոսկի ընդհանուր ծախքերու։ Մնացած 310,002 ոսկին ալ պահուած է Օսմ. Պանքային եւ կեդրոնական վարչութեան սնտուկին մէջ։

ԱՆԱՏՈԼՈՒԻ երկաթուղիին 25րդ շաբթուան հասոյթը իւրաքանչիւր քիլօմէթրի համար սապէս եղած է.—Հայտար Փաշա-Էնկիւրիի գիծ (578 քիլօմէթր) 8990 ֆր. անցեալ տարիէն 7,007 պակաս եւ միւս շաբաթներէն ալ 3,964։ Էսքիշէհր-Գոնիայի գիծ (445 քիլօմէթր) 4,329 ֆր. անցեալ տարիէն 2,012 պակաս եւ միւս շաբաթներէն ալ 829։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ Խորհուրդը որոշեց Լիբանանի ժամանումները յունիս 13/26էն սկսեալ հինգ օրուան քարանթինայի ու ապանեխումներու ենթարկել։ Նաւերու մէջ մուկերու ջնջման հրահանգն ալ պիտի գործադրուի։

—Սուէզի ժամանումներու դէմ սահմանուած քարանթինան վերցուելով անոր տեղ բժշկական քննութիւն հաստատուեցաւ։

—Դամասկոսէն կը հեռագրեն կիրակի օրուան թուականով.—Տէյր-Ալի գիւղին մէջ որ Դամասկոսի հարաւային կողմը կը գտնուի չորս ժամ հեռաւորութեամբ եւ 250 բնակիչ ունի, յունիս 4/17էն ի վեր քոլերա երեւան ելած է. այդ թուականէն ի վեր յիսունըմէկ հոգի մեռան. երէկ քոլերայէ տասնըհինգ դէպքեր իմաց տըրուեցան քննիչ բժիշկին։ Գիւղին մօտ բընակող վրանաբնակներու մէջ քոլերայէ քառասուներեք մահեր պատահեցան։ Քէթուէյի մէջ, Դամասկոսէն երեք ժամ հեռուն, յունիս 7/20էն ի վեր տասնըհինգ մահեր պատահեցան։ Տէյր-Ալիի շրջակայ քանի մը գիւղերու մէջ ալ քոլերա երեւան ելած է։ Կապակիլէ ու Ճէպալէ գիւղերուն մէջ օրական տասներկուքական մահեր կը պատահին։

—Երկուշաբթի օրը Դամասկոսի քաղաքին մէջ քոլերայէ երկու դէպքեր պատահեցան։ Համայի մէջ, շաբաթ օրը, 6 դէպք ու 10 մահ։

—Երեքշաբթի օրը Վերին Եգիպտոսի մէջ ժանտախտէ դէպք չէ պատահած։

—Պարսկաստանի մէկ քաղաքին մէջ երեւան ելած ժանտախտը սկսած է նըւազիլ։

ԳՈՆՆԱՅԷՆ կը հեռագրեն թէ երկուշաբթի գիշեր ժամ 4ին ու 4½ին Ենկիւաճի ու Գարաղաճի մէջ երկրաշարժի ցընցումներ զգացուեր են, առանց վնասակար հետեւանք մը ունենալու։

ԹՈՔԱԹԻ կառավարիչ Ջիհա պէյ, Թոքատ-Արվազի խճուղիին շինութիւնը աչքէ անցընելու եւ փութացնել տալու համար, գաւառին կեդրոնէն ճամբայ ելեր է։

—Թօքատի մէջ Ռէժիի մթերանոցը որ Եւլպաշըօղլը խանին մէջ է, ծխախոտի հակերու ծանրութեանը չկրնալով տոկալ, փլեր է։ Հազարէ աւելի ծխախոտի հակեր փլատակներուն տակ մնացեր են, բայց մարդու կորուստ չէ պատահած։ Հակերը ուրիշ տեղ կը փոխադրուին։

ՀԵԼԼԵՆԱԿԱՆ դեսպան Պ. Կրիպարիս, երէկ, Վերին Վոսփոր երթալով այցելութիւն տուաւ օտար դեսպաններէ մէկ քանիին։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ նախարարութեան խորհրդական Րաւով պէյ արձակուրդ ստացած ըլլալով, երէկ իրիկուն Պէրլին ուղեւորեցաւ։

ՍՈՖԻԱՅԻ լրագիրները կ'ըսեն թէ Պուրկազի շրջակայ գիւղի մը բնակիչներէն Մեխալէվ հինգ աւազակներու կողմէ լեռը տարուեր է։ Աւազակները վեց հարիւր ոսկիի փրկանք կը պահանջեն։

ՀԻՃԱԶԻ երկաթուղիին շինութեան ծախքին համար, ինչպէս յայտնի է, նըպաստներ պիտի գանձուին աղերսագիրներէ ու անոնց յարակից գրութիւններէ, որոնց ստացագիր մը պիտի կցուի։ Ինչպէս յայտնի է, այդ ստացագիրները եթէ աղերսագիրներուն եւայլն կցուած չըլլան

ու պատկանեալ պաշտօնեաներն ալ այդ վիճակին մէջ նոյն դրութիւնները ընդունին ու անոնց մասին գործողութիւն կատարեն, տուգանքի պիտի դատապարտուին։ Ձեռնհաս պաշտօնարանէն հրահանգ խնդրուեցաւ թէ այդ դրամական տուգանքը վճարել չուզողներուն նկատմամբ ի՛նչ գործողութիւն պիտի կատարուի։

ՏԷՅԹԻՐՄԱՆԻԼԻ կողմէ «Փէրազ»ի ու «Ինթիքալ»ի գործողութեանց համար առնուած վաւերքերը, ինչպէս յայտնի է, գեղչուեցան։ Այդ առթիւ որոշուեցաւ նաեւ որ երկու կողմի միջեւ պարզ մուրհակներով կատարուած կալուածական առուծախի առթիւ երբ դատ ծագի, դատարանները նկատողութեան չառնեն։ Արդ, դատական նախարարութենէն հրահանգ խնդրուեցաւ թէ այդ որոշման թուականէն առաջ պատրաստուած պարզ մուրհակներու համար բացուած դատերը եւ ասկէ վերջը նոյն որոշումէն առաջուան թուականով եւ «սըրֆ միւլք» կալուածներու սեպհականութեան մասին բացուելիք դատերը նկատողութեան պիտի առնուի՞ն թէ ոչ։ Դատական նախարարութիւնը պատասխանեց թէ նոյն որոշման թուականէն առաջ եղած դատերը պէտք է նկատողութեան առնել. նաեւ ծանոյց թէ կալուածի մը առուծախի թուականը եթէ ցոյց տրուած պարզ մուրհակին թուականին չհամապատասխանէ՝ այսինքն եթէ այդ պարզ մուրհակին մէջ վերոգրեալ որոշումէն առաջուան թուականը դրուած ըլլայ, դատարանը պէտք չէ իբրեւ ճշմարտութիւն նըկատէ զայն, այլ, շահակիցներու պահանջումին վրայ, պէտք է քննութիւն կատարէ եւ եթէ ճշմարտութիւնը՝ այսինքն թուականին չինծու ըլլալը երեւան հանէ, հեղինակները պէտք է օրէնքին տրամադրութեանը ենթարկել։

ՅՈՒՆԱՑ Պատրիարքարանը նկատելով որ շատ տեղեր անգանձելի կը մնան այն գումարները զորս յոյն հասարակութեան անհատները, Պատրիարքարանի օրէնքին համաձայն, պարտաւոր են վճարել մետրապոլիտներուն եւ եպիսկոպոսներուն, խնդրեց դատական նախարարութենէն՝ գրել ամէն կողմ որ կառավարական պաշտօնեաները օգնեն այդ գումարները ժամանակին գանձուելուն։ Դատական նախարարութիւնը ծանոյց պէտք եղած տեղերը որ օրէնքներու տրամադրութեանց համաձայն հարկ եղածը ըլլայ։

ԻԶՄԻՐԷՆ կը գրեն թէ անձրեւները որոնք մտահոգութիւն կը պատճառէին երկրագործներուն, դադրեր են եւ երկրագործները աշխատութեան ձեռնարկած են։ Ընդհանուր կերպով հարիւրին 15 կ'ենթադրուի անձրեւներուն պատճառած մնասը։

ՈՃՐԱԳՈՐԾ ԴՆՋՈՒՆ. — Այտընի Թիրէ քաղաքին մօտ Պէքթաշ Ալի անուն գընչու մը, անցեալները գերեզմանատան մօտերը սպաններ է վեց տարեկան դընչու աղջիկ մը՝ դաշոյնը անոր փորը մխելով։ Ոճրագործը ձերբակալուելով յայտարարեր է թէ ինք նոյն օրը «էսրար» խմած էր եւ աղջիկը պատի մը վրայ ելած կը պոռար, ինչ որ անախորժ կուգար իրեն «էսրար»ի «քէյֆ»ին մէջ. ուստի դաշոյնը անոր փորը մխած էր։ Կ'ըսուի թէ Պէքթաշ ուզած էր աղջկան պատիւը բռնաբարել, աղջիկը ընդդիմացած էր եւ գնչուն այդ պատճառով գործած էր ոճիրը։

ՊՏՈՒՂ. — Երէկ առտու առաջին անգամ ըլլալով Ռոտոսթոյէն ու չրջականներէն 3450 ձմերուկ բերուեցան Էմին Էօնիւ եւ ծախուեցան հարիւրը 25-120 ղրուշի։ Միանգամայն հարիւր տասնըհինգ սնտուկ դեղձ վաճառուեցան օխան 110 փարայի, Մուսթաֆա Պէյի տանձ օխան 2 ղրշ. եւ տասներկու նաւակ աքչէ տանձ օխան 60 փարա։

Օտոլ՝ Աշխարհիս լաւագոյն ակռայի դեղը։ 501.—

ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԴ. — Հանր. Պարտքի Վարչութիւնը նուաղուրդի կը դնէ գնուելիք 480 չէքի կաղնիի փայտ, որ պէտք է յանձնուի Պոլիս, Հանր. Պարտքի Վարչութեան հետեւեալ կերպով. — 30 չէքի Հանր. Պարտուց կեդրոնատեղին, 250 չէքի դրոշմաթուղթի տպարանը, եւ 200 չէքի Ձկնարանը։

Առժամեայ նուաղուրդը պիտի կատարուի 1903 յուլիս 2/15ին չորեքշաբթի օրը, կէս օրէն երկու ժամ առաջուընէ սկսեալ մինչեւ կէս օրէն ետք ժամ 3։ Վերջնական նուաղուրդը պիտի կատարուի առնուազն 3% զեղչով մը, առժամեայ նուաղուրդը գոցուելուն յաջորդող երեք օրերուն մէջ, երրորդ օրը առաջարկներ պիտի ընդունուին մինչեւ կէս օրէն ետք ժամ 3։

Այս ապրանքը հայթայթել փափաքողները, իրենց առաջարկին ճշդութիւնը երաշխաւորելու համար, պարտաւոր պիտի ըլլան իրենց հայթայթելիք փայտի արժէքին 10%ին չափ գումար մը յանձնել վարչութեան կեդր. սնտուկին։ Ցանձնառուագրերը պէտք է կնքուած նամակով ներկայացուին վարչութեան կեդրոնատեղին։ Ցանձնառութեան տետրը այս օրուընէ սկսեալ տրամադրութեանը տակ դրուած է հասարակութեան, որ կրնայ տեղեկութիւններ առնել մատակարարական ճիւղէն, կէսօրէն երկու ժամ առաջուընէ սկսեալ մինչեւ կէս օրէն ետք ժամ 3։ ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

21/4 յուլիս 1903 2—3

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՍԱՀԱԿ ՄԵՍՐՈՊԱՅ ՏՕՆԸ ԵՒ ԻԶՄԻՐԵԱՆՑ ԳՐԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍԸ

Սահակ Մեսրոպայ տօնին առթիւ այս առաւօտ հանդիսաւոր ժամերգութիւն կատարուեցաւ Ղալաթիոյ Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյն մէջ՝ որուն կը նախագահէր Ս. Պատրիարք Հայրը։ Ներկայ էին նաեւ եկեղեցականներէ Տ. Յովհաննէս եպիսկ. Արշարունի, Տ. Բարգէն Ծ. վրդ. եւ Բերայի աւագերէց Մկրեան տէր հայրը։ Ս. Պատրիարքը «Քրիստոս Աստուած»ի ժամանակ գեղեցիկ յիշատակութիւն մը ըրաւ Ս. Թարգմանչաց վրայ։ Ս. Պատրիարքը բնաբան առնելով Պօղոսի սա խօսքը «Բաշխմունք բաժին շնորհաց են, այլ ոգին նոյն են, եւայլն» շնորհաց պաշտամանց վրայ իր տեսութիւնը պարզեց. այս առթիւ յիշեց թէ շնորհքը եւ պաշտօնը, ըստ իւրաքանչիւր աստիճանի բարձրանալու համար, վերին աստիճան օգնութեան մը պէտք ունին։ Նոյնպէս մարդկային պարտաւորութիւններն ալ առաջ բերաւ, եւ յիշեց թէ քանի որ աշխարհի մէջ ենք, ճանչնալ պէտք է գեղեցիկ պարտաւորութիւնները. մանաւանդ այն որ մեր քրիստոնէական հոգւոյն մօտ է։ Մեր սրտին ու հոգւոյն օգտակար պարտաւորութիւնները պարզաբանեց, Պօղոսի այս խօսքը ընդլայնելով։ Ցետոյ խօսելով Թարգմանչաց վրայ յիշեց թէ Սահակայ եւ Մեսրոպայ տօները կրկին կը կատարուին, իսկ այսօր երկուքը միասին, որոնք ուսմամբ եւ գիտութեամբ լցուած մեր քրիստոնէական եւ հոգեւոր կեանքին հետ մեծ յարաբերութիւն ունին։ Ս. Պատրիարք Հայրը հետզհետէ Թարգմանչաց իմաստութիւնը եւ հոգեւոր ու մտաւոր կարողութիւնները ի վեր առնելով՝ յիշեց թէ մեր մտաւոր զարգացման համար ո՛րքան օգտակարութիւն ունեցան։ Ցետոյ խորհուրդին եւ խօսքին մարդկութեան մտաւոր զարգացման համար ունեցած օգտակարութիւնները բացատրեց եւ գիրին օգուտն ալ ի վեր հանեց, որ շնորհուեցաւ մեզ Թարգմանչաց ձեռքով։ Այսպէս սկսաւ Մեսրոպի վարքը պատմել, անոր հրեշտակակրօն վարքը գովել. յիշեց Մեսրոպայ մտածութիւնը, որ ունեցաւ հայ գրոց գիւտին համար, որ պիտի տար մեր Եկեղեցւոյ զարգացումը եւ ուրիշ բարոյական օգուտներ։ Ս. Մեսրոպայ եւ Սահակայ ծաւալած լուսաւորութիւնը բաղդատեց Ս. Լուսաւորչինին հետ։ Ս. Լուսաւորիչ օգուտ ունեցաւ մեր հոգւոյն համար, իսկ Թարգմանիչները, առաւելապէս մեր մտաւոր զարգացման համար։ Ս. Պատրիարքը յիշեց որ եթէ Հայ տառերը գըտնուած չըլլային եւ Ս. Գրքերը մեզի աւանդած չըլլային, թերեւս ամուլ եւ անպտուղ մնար Ս. Լուսաւորչի գործը։ Ցետոյ Ն. Սրբազնութիւնը մեր այս մտաւոր զարգացումը առաջ բերելով եղրակացուց Սահակայ եւ Մեսրոպայ համար երախտապարտ զգացում ունենալ, անոնց տօնին առթիւ, Սահակ եւ Մեսրոպը ներկայացնելով թէ՝ Թարգմանիչ եւ թէ հեղինակ միանգամայն։ Այս առթիւ յիշատակեց Ս. Էջմիածնի 1600ամեակը եւ գիրի գիւտն ալ բաղդատեց այդ յիշատակելի տօնին հետ, նկատելով իբրեւ յիշատակելի տարեդարձ, եւ ի վերջոյ մաղթանքներով վերջացուց իր քարոզը, ի վեր հանելով երկու Թարգմանիչներուն պաշտամանց վեհութիւնը։ Ս. Պատրիարքը Հայ. Եկեղեցւոյն կանգուն եւ անսասան մնալն ալ յիշելով կոչում ըրաւ հայ Եկեղեցւոյ զաւակաց՝ սիրել իրենց լեզուն ու կրօնքը, եւ յիշեց թէ ինչպէս մեր նախնիք հեռաւոր վայրեր գացած են ի սէր ուսման եւ զարգացման։ Ի վերջոյ մաղթանքներով վերջացնելով իր քարոզը, Ս. Հոգւոյն առաջնորդութիւնը խնդրեց։

* *

Ս. Պատրիարք Հօր քարոզէն յետոյ, Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ, ժամը 3ին սկսաւ Իզմիրեանց կտակի մրցանակաբաշխութեան գրական հանդէսը։ Ներկայ էին եկեղեցական եւ աշխարհական ծանօթ անձեր, յիշենք մասնաւորապէս Իզմիրեանց Ցանձնաժողովի անդամները՝ Ս. Նախագահը, Ատենապետ՝ Վսեմ. Գաբրիէլ էֆ. Նորատունկեան, Ատենադպիր՝ Տ. Յովհաննէս Ա. քահանայ Մկրեան, Տ. Գէորգ եպիսկ. Երէցեան, Վահան էֆ. Էսաեան։ Ներկաներուն մէջ կը նշմարուէին Կրօն. Ժողովի Ատենապետ Տ. Գրիգորիս արքեպիսկոպոս Յովհաննէսեան, Տ. Հմայեակ եպիսկ. Դիմաքսեան, Արմաշի եւ Ս. Բուսաղէմի վարդապետներ, Քաղաքական Ժողովի Ատենապետ Տիգրան էֆէնտի Եուսուֆեան եւ անդամներէն ոմանք, Գաբրիէլ վարդապետ Մէնէվիշեան, Բողոքականաց ազգապետ Ցակոբ էֆ. Պօյաճեան, Բրոֆ. Ցակոբոս էֆ. Ճէճիզեան, Մարկոս էֆ. Աղաբէկեան, Ռէթէոս էֆ. Պէրպէրեան, Տոքթ. Տաղաւարեան, Մինաս էֆ. Չալեան, Պատրիարքարանի պաշտօնէութիւնը՝ Թիւեան, Խաչատուրեան եւ Մելիքեան էֆ.ներու առաջնորդութեամբ, Ուսումնական Խորհուրդը իր ամբողջութեամբ, ուսուցիչներ եւ մամուլի ներկայացուցիչներ։

Տեղեկագիրը կարդաց Ցանձնաժողովի ատենադպիր Տ. Յովհաննէս Ա. քահանայ Մկրեան, որ նախ այս գրական կտակին կարեւորութիւնը պարզեց, ըսելով թէ մրցանակի բաշխումը թէեւ 1887էն սկսեալ 13 տարի տարուէ տարի կատարուած, սակայն 1901 ապրիլ 28ին Կեդր. Վարչութեան հրահանգին համաձայն երկամեայի վերածուած է։ Տեղեկագիրը յիշեց նախ յանձնաժողովին ղրկուած աշխատութիւնները, որոնք են.

1. «Ներածէս Լամբրոնացի», աշխատասիրութիւն պատմ. եւ մատենագրական, հեղինակ Տ. Սմբատ Ծ. վրդ. Սաատէթեան։

2. «Կիլիկիոյ Հայքը» ընդարձակ գործ, հեղինակ Մարկոս էֆ. Աղաբէկեան։

3. «Քննական պատմութիւն մթ. դարու Հայ դպրութեան», հեղինակ Միհրան Յովհաննէսեան։

4. «Բուլանըխ կամ Հարք գաւառ», հեղինակ Բենոէ։

5. «Հին օրեր. Պուէտ Խաչատուր Միսաքեան», հեղինակ Ցարութիւն էֆ. Մըմըեան։

6. «Հայոց Թեմական հոգեւոր դպրանոցներու կանոնադրութեան նախագիծը», հեղինակ բժիշկ Պ. Սիմէոն Շահնազարեանց։

7. «Աղթամար եւ իր Կաթողիկոսութիւն», հեղինակ Պ. Խաչատուր Լեւոնեան։

8. «Նիւթեր եկեղեցական պատմութեան համար. Մովք, ալուք եւ Հոռմկլայ», հեղինակ Տ. Բաբգէն Ծ. վրդ. Կիւլէսէրեան։

9. «Աշակերտին սիրտը մշակելու միջոցներու վրայ», հեղինակ Համբարձում Պէրպէրեան։

10. «Աղքատին պատիւը կամ նախախնամութեան մատը», հեղինակ Պ. Արշակ Ալթունեան։

Այս 10 երկասիրութիւնները քննիչներու յանձնուած էին, որոնցմէ 5ը Ցանձնաժողովի վերջին նիստին մէջ ալ նկատի առնուած են։ Ցանձնաժողովի ատենադպիրը ի վեր հանեց իւրաքանչիւր գործի կարեւորութիւնը եւ արժանիքը։ Անոնցմէ երկուքը մրցանակի արժանի դատուած են, որոնք են. — Տ. Սմբատ Ծ. Վրդ. Սաատէթեանի «ԼԱՄԲՐՈՆԱՑԻՒՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ» եւ Պ. Խաչիկ Լեւոնեանի «ԱՂԹԱՄԱՐԱՅ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ», որոնք արժանացած են 35ական օսմ. ոսկիի երկրորդական մրցանակի. իսկ Բենոէի աշխատասիրութիւնն ալ մրցանակի արժանի դատուեցաւ ի քաջալերութիւն, եւ որոշուեցաւ 20 ոսկի մրցանակ տալ։ Տեղեկագիրը յիշեց նաեւ Սահակ Մեսրոպեան հրատարակութիւններէն մէկը, «Գիրք Թղթոց»ը որ 1901ին տպուած է։

Մկրեան Տէր Հօր այս տեղեկագրէն յետոյ՝ Քաղաքական Ժողովի Ատենապետ Տիգրան էֆ. Եուսուֆեան, ի դիմաց Ազգ. Կեդր. Վարչութեան, այս հանդէսին կարեւորութիւնը շեշտեց եւ Ցանձնաժողովի աշխատութիւնն ալ ի վեր հանեց։ Հանդէսը վերջացաւ Ս. Պատրիարք Հօր բանախօսութեամբ, որ այս հանդէսին կարեւորութիւնը շեշտեց, հեղինակներու եւ քննիչներու աշխատութիւններն ալ ջերմապէս գովեց, եւ Սահակ Մեսրոպի տօնին նշանակութիւնը պարզեց։ Սրբազան Պատրիարքը յիշեց Ցանձնաժողովի անդամներէն յատկապէս ատենապետ Վսեմ. Գաբրիէլ էֆ. Նորատունկեան, եւ ատենադպիր Մկրեան Տ. Հայրը որոնք սկիզբէն ի վեր այս գործին փարած են։ Ի վերջոյ յիշեց նաեւ Իզմիրեանց կտակի նման կտակ մըն ալ, այն է Խուպէսէրեան Կարապետ էֆ.ի կտակը։ Այս վերջինն ալ ներկայացուց իբրեւ Իզմիրեանցի հետեւող։ Ս. Պատրիարքը մաղթեց որ այսպիսի կտակներ շատնան հետզհետէ։ Ս. Պատրիարքը՝ Խորհրդարանին մէջ կախուած երկու բարերարներուն Յովսէփ Իզմիրեանցի եւ Մկրտիչ Սանասարեանցի պատկերները ներկայացուց ժողովականներուն, օրհնելով անոնց յիշատակը։ Ս. Պատրիարքը Պահպանիչով վերջ տուաւ իր բանախօսութեան։

Կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսը Օրհնութեան կոնդակներով Կիլիկիոյ զանազան թեմերուն մէջ, աթոռակալութեան պաշտօն յանձնեց յետագայ անձերու. — Հալէպ՝ Ցակոբ էֆ. Գույումճեան, Մերսին՝ Մկրտիչ էֆ. Չէլվէեան, Ատանա՝ Գրիգոր էֆ. Ճէբիտեան, Մարաշ՝ Ցակոբ էֆ. Զորպաճեան, Այնթապ՝ Կարապետ էֆ. Նազարէթեան, Կիւրին Պահատուր էֆ. Պահատուրեան, Իսկէնտէրուն՝ Բեդրոսեան էֆ. Բէշիշեան։ Այս կոնդակներուն մէջ մանրամասնաբար բացատրուած են աթոռակալի պարտաւորութիւնները։

—Արտասահման գտնուող բարեսէր ազգային մը, ի յիշատակ իր ննջեցեալներուն, Հիւանդանոցին մատուռին մէջ հոգեհանգստեան պաշտօն եւ պատարագ մատուցանելու համար 100 օսմ. ոսկի նըւիրած է Հիւանդանոցին։

—Ս. Պատրիարքը՝ ընկերակցութեամբ Մկրեան Տ. Յովհ. Ա. քահանայի, երէկ այցելեց Հնութեանց Կայս. Թանգարանը, ուր կը սպասէին արդէն Տ. Գնէլ, Տ. Վահրիճ, Տ. Թաթուլ, Տ. Տիրայր եւ Տ. Կորիւն վարդապետները։ Թանգարանին Տնօրէն Համտի պէյ, ընկերակցութեամբ դէր-տնօրէն Ոսկան էֆ. Ոսկանի, դիմաւորեց Ն. Սրբազնութիւնը եւ առաջնորդեց նորաշէն ճիւղին կեդրոնական մասը, որ կը բաղկանայ երկու յարկէ։ Նախ այցելեցին ստորին յարկի աջ սրահը, յատկացուած՝ Փիւնիկեան (Սիդոնի, Տիւրոսի) հնութեանց։ Համտի պէյ մէկիկ մէկիկ ցուցուց բոլոր հնութիւնները, մանրամասն տեղեկութիւններ տալով իւրաքանչիւրի մասին։ Ցետոյ անցան ձախ սրահը, որուն կեդրոնը զետեղուած է Մեծն Աղեքսանդրի հոյակապ դամբարանը, որ Տիւրոսէն բերուած է։ Ուր նուազ հիացում պատճառեցին միւս դամբարանները, որոնց մէջ աչքի կը զարնէին Եգիպտական հնութեանց բեկորներէն մումիայի մը մետաղեայ դամբարանը։ Թանգարանին վերնայարկը եւ բոլոր բաժանումները պտըտելէ ետքը, Ս. Պատրիարքը առաջնորդուեցաւ Համտի պէյի յարկը, ուր պատուասիրուելէ ետքը այցելեց Չինիլի Քէօշկի հնութիւնները, որուն դրան երկու կողմերը շարուած են հռոմէական, բաբելական, բիւզանդական, յունական, փիւնիկեան արձաններ, կիսանդրիներ, եւն։ Համտի պէյ հաւաստեց թէ ամէն տարի Ամերիկայէն եւ Եւրոպայէն բազմաթիւ հնագէտներ յատկապէս կու գան, տեսնելու համար Սողոմոնի տաճարին պատին մէկ քարը, յունական արձանագրութեամբ, որ հոն կը գտնուի։ Նաեւ Սելովմի (Երուսաղէմ) աւազանին պեղումներէն գըտնուած եբրայեցերէն արձանագրութիւն մը։ Ս. Պատրիարքը՝ իբրեւ կրօնական հնութիւն մը, մասնաւոր ուշադրութեամբ աչքէ անցուց զայն եւ ինքն ալ իր կողմէ տեղեկութիւններ աւելցուց։ Ցետոյ հրաժեշտ առնելով Ն. Սրբազնութիւնը իր գոհունակութիւնը եւ մասնաւոր շնորհակալութիւնը յայտնեց Համտի պէյի եւ Ոսկան էֆ.ի, եւ յիշեց թէ Կայս. Հնութեանց Թանգարանին այս նախանձելի վիճակը, շնորհիւ Վեհ. Կայսեր, Համտի պէյի անձնուէր գործունէութեան արդիւնքն է։

Այսօրուան Հեռագիրներ

(ԱԺԱՆՍ ՏԸ ՔՈՆՍԹԱՆԴԻՆՈՊԼ)

ԼԵՈՆ ԺԳ. ՊԱՊԸ

ՀՌՈՄ, 8 յուլիս. — Պապը համեմատաբար լաւ անցուց գիշերը։

—Տոքթ. Մաձձոնի յայտարարեց Սթէֆանի Գործակալութեան ներկայացուցիչին թէ երէկ իրիկուն յուսալից էր, սակայն հիմա բնաւ յոյս չունի։ Այս առտու հրատարակուած բժշկական տեղեկագիրը, յարեց, կ'ըսէ թէ թոքերը լաւ վիճակի մէջ են։ Այսուհանդերձ Պապին վիճակին ընդհանուր պայմանները չեն կրնար զայն հանդարտեցնել՝ վասն զի ընդհանուր տկարացումը հետզհետէ զգալի է։

—Իրիկուան ժամ 7.25ին հրատարակուած բժշկական տեղեկագիրը կ'ըսէ թէ Պապը մինչեւ իրիկուն հանդարտ անցուցած է, առանց տկարութեան տագնապներու։ Բաղկերակը թէեւ այնքան յաճախ չէ, սակայն աւելի զօրաւոր է։ Շնչառութիւնը հանդարտութեամբ տեղի կ'ունենայ։ Ընդհանուր պայմանները քիչ մը բարւոքած են։

—Ճիոռնալէ տ'Իթալիա կ'ըսէ թէ տեւական միզարգելութիւնը ծանր նշան մըն է որ ամէն յոյս ի դերեւ կը հանէ. ասկէ զատ տկարութիւնը կը տարածուի բոլոր գործարաններուն վրայ։

ՕԼՏԸՐՇՈԹ. — Նախագահ Պ. Լուպէ, Անգլիոյ Թագաւորը եւ Կոլլէսի իշխանը ներկայ գտնուեցան զօրահանդէսի մը ուրուն մասնակցեցան տասնըվեց հազար զինուոր։ Ժողովրդեան խուռն բազմութիւն մը խանդավառութեամբ ողջունեց Թագաւորը եւ անոր հիւրը։

—Նիու-Չուանկէն կը հեռագրեն Ռէօթէրի թէ Չին, Մանչուրիա եւ Քորէա գտնուող ռուսական բարձրաստիճան պաշտօնատարները ու սպաները, որոնց հետ է նաեւ պատերազմական նախարար Քուրոբաթքին զօրավարը, խորհրդակցութիւն մը կատարեցին. տրուած որոշումները գաղտնի կը պահուին։ Նիու-Չուանկի վաճառականները ու պաշտօնատարները յոյս չունին որ կացութիւնը խաղաղութեամբ կարգադրուի։ Հիւսիսային Չինու մէջ ճապոններու պատերազմասէր ոգին կը շեշտուի։

ՊԷԼԿՐԱՏ. — Պետական Խորհուրդին անդամներէն Պ. Պ. Վուիչի ու Բասիչի հրաժարականները ընդունուեցան։

—Պէլկրատի ռուս դեսպան Պ. Չարիքով, այսօր Թագաւորին մատոյց իր յանձնարարագիրները։

ԱԹԷՆՔ. — Երեսփոխանական Ժողովին մէջ Պ. Թէոթոքիս ծանոյց թէ Նախարարութիւնը հրաժարած է. յայտարարեց թէ Նախարարութիւնը ժողովրդեան դժգոհութեանը հանդէպ գտնուելով եւ նկատելով որ ժողովուրդը, ընդդիմադիրներէն խաբուած, անկարելի բաներ կը պահանջէ, Նախամեծար համարեց հրաժարիլ քան թէ այն տեսակ միջոցներ ձեռք առնել որոնք կրնան ծանր հետեւանքներ ունենալ։ Ժողովին ատենապետը յետոյ նիստը փակեց։ Ընդդիմադիրները ուժգին կերպով բողոքեցին։ Աղմուկը բաւական մեծ էր։ Երեսփոխաններուն միջեւ քանի մը կռիւներ տեղի ունեցան։ Ունկնդիրներու նստարաններէն ծաղրական ճիչեր ու սուլելու ձայներ կը լսուէին։

(ԱԺԱՆՍ ՆԱՍԻՕՆԱԼ)

ՀՌՈՄ, 8 յուլիս. — Պապին վիճակին մէջ զգալի փոփոխութիւն մը չկայ։ Սրտին ու թոքերուն վիճակը կայուն է, սակայն բժիշկները բնաւ յոյս չունին։

ԱԹԷՆՔ. — Թագաւորը, Թէոթոքիսի դահլիճին հրաժարականը ընդունելէ ետքը, հրաւիրել տուաւ Երեսփ. Ժողովին նախկին ատենապետ Պ. Ռալլին եւ անոր յանձնեց նոր Նախարարութիւնը կազմելու պաշտօնը։ Պ. Ռալլի 48 ժամ միջոց ուզեց իր բարեկամներուն հետ խորհրդակցելու համար։ Ընդհանուր կարծիքը այն է թէ Պ. Տէլեաննիս միայն կրնայ լուծել նախարարական տագնապը։

ՄԱՏՐԻՏ. — Սպանիոյ Նախարարաց Խորհուրդը հաւանեցաւ Վատիկանի հետ կնքուած պայմանագրութիւններուն, որոնք կարգի կը դնեն Սպանիոյ կրօնական միաբանութեանց կացութիւնը։

ՊԷԼԿՐԱՏ. — Նախարարական կացութիւնը խիստ ծանր է։ Տագնապ մը մօտալուտ կը նկատուի։

ԼՈՆՏՐԱ. — Պ. Լուպէ այցելեց Ուէնսորի դղեակը եւ պսակ մը դրաւ Վիքթորիա Թագուհիին գերեզմանին վրայ։ Ժամ 2ին Նախագահը գնաց Օլտըրշոթ՝ Վիքթորիա կայարանէն։ Քիչ ետքը հոն ժամանեցին նաեւ Անգլիոյ Թագաւորը ու Թագուհին։ Մինչեւ Ֆարնպորօ կառախումբով գացին եւ անկէ ալ Լաֆֆան, ուր կատարուեցաւ զօրահանդէսը։ Էտուարտ Է. ձիով ներկայ գտնուեցաւ զօրահանդէսին. իսկ Պ. Լուպէ ու Թագուհին՝ կառքով։ Ժողովուրդը ոգեւորութեամբ ողջունեց Թագաւորը ու Թագուհին եւ Նախագահը։ Ժամ 8ին Պ. Լուպէ ու Պ. Տէլքասէ սեղանի հրաւիրուեցան արտաքին գործոց նախարար Լորտ Լանստաունի կողմէ։ Ժամ 11ին Նախագահը գնաց Պըքինկէմի պալատը եւ ներկայ գտնուեցաւ տրուած պարահանդէսին որ խիստ շքեղ եղաւ։ Խանդավառութիւնը աննկարագրելի է։ Վաղը ժամ $8^{1}/_{2}$ին Պ. Լուպէ պիտի մեկնի Լոնտոնէն։ Բոլոր լրագիրները, առանց բացառութեան, մեծ համակրութեան զգացումներ կը յայտնեն Պ. Լուպէի համար ու կ'ըսեն թէ Անգլիոյ ու Ֆրանսայի բարեկամական յարաբերութիւնները պտղաբեր պիտի ըլլան։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ 25 Յունիս

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	31	15
Ամէնէն բարձր գին	»	34	36 ¹/₂
Ամէնէն վար գին	»	32	22
Րումէլիի Երկաթուղի գոց.	Ֆր.	124	25
Ամէնէն բարձր գին	»	126	25
Ամէնէն վար գին	»	121	25

ԲԱՑՈՒՄ 26 Յունիս

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Ք. Կ.	34	22
Րումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	124	50
Շիրքէթի Խայրիէ		30	—
Օսմանիէ		—	—
Ռէժի		—	—
Օսմ. Պանքա		—	—
Քրէտի Ժէնէրալ Օսմ.		—	—
Դօս. Օսմ. Շամէ է Վալէօն		0	13
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	52
Թրամուէյ բաժնեթուղթ		6	15
» ժուիսանս		1	75
» պարտամուրհակ		498	—
Քարափ Պ. Պոլսոյ		501	—
Թրանսվալ		117	—
Քրէտի Ֆոնսիէ Էժիբսիէն		266	50
Լավրիոմ		84	—
Անատոլըի երկաթուղի բաժնեթուղթ		11	75
« պարտամուրհակ «		530	—

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	111	20
» » » չէք	»	109	38
Բարիզ » »	Ֆր.	22	67
» » » չէք	»	22	63 ³/₄
Պէրլին անտոկոս չէք	մարք	19	57
Վիէննա չէք	ֆիոր.	21	06

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	24
Անգլիական ոսկի	»	109	38
Շօլ Էմբէրիալ	»	90	—
Քրիմիք	»	51	08
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	01
Մէթալիք	»	—	—
Ուպլի Թղթադրամ	Օ. Ո.	8	60

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 8 Յուլիս

Անգլիական Քոնսոլիտէ		92	93
Օսմանեան Ռանթ սէրի Բ.		60	50
» » » Գ. բաց.		31	75
» » » Գ. գոց.		31	50
Օսմանեան Պանքա		13	63
Ռուսական 1890		—	—
Հելլենական 5 %		41	—
» Մոնոբոլ		43	50
Պուլկարական 1888		94	—
Էժիբսիէն իւնիֆիէ		103	—
Բոմպէյ		103	—
Թրանսվալ		4	56
Այտին երկաթուղի		14	50
Փոխանակագիր		25	32 ¹/₂

ԲԱՐԻԶ, 8 Յուլիս

Ֆրանս. Ռանթ 3 %		97	67
Օսմ. Քոնս. սէրի Դ.) բաց.	Ղրշ.	32	10
) գոց.	»	32	—
» » » Բ.	»	—	—
» » » Դ.	»	34	07
Օսմ. Կայս. Պանքա	Ֆր.	590	—
Օսմանիէ	»	—	—
Րումէլի երկաթուղի	»	126	—
Օսմ. մաքսատուն	»	481	—
Օսմ. Ռէժի	»	388	—
Բրիօրիթէ Թիւրք 4 %	»	—	—
Քրէտի Լիոնէ	»	1115	—
Իտալական Ռանթ	»	102	15
Սպանիական արտաքին	»	89	32
Թրանսվալ	»	118	—
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	125
Դրամագծել	»	—	—

ՊՐԻՒՍԷԼ, 8 Յուլիս

Օսմ. Քոնս. սէրի Դ.		31	65
Րումէլի երկաթուղի		124	75

ՅՈՎՍԷՓ ԳԱԼՓԱԿԵԱՆ

(ՄԵՂՐՈՒՆԻ)

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ Մունձաջերին Հիւանդանոցին եւ Փարիսական Վարժարանին

Թ. 61, Բերա, Մեծ-Փողոց, Թագսիմ, Թ. 61

(Զըրաճեան Ապարթման)

Գալփալեան ամէն օր ակռայի ամէն տեսակ հիւանդութիւններով տառապողները կ'ընդունի. իսկ ուրբաթ, կիրակի [illegible]

1—104

ՔՐԷՏԻ ԼԻՈՆԷ

ՀԱՇՈՒԵԿՇԻՌ 3 Մայիս 1903ի

ԳԱՐՏՔ	Ֆրանք
Սնտկ. մէջ գտնուած դրմ.	134,576,819.01
Թղթապանակ	915,130,506.34
Ուրբոու	138,500,126.52
Ընթացիկ հաշիւներ	371,631,881.40
Փոխատուութիւններ	256,910,653.11
Պարտաթղ. արժեթղ. եւն.	8,030,881.40
Հին անշարժ կալ. 30,000,000) Նոր անշարժ կալ. 5,000,000)	35,000,000.40
Զանազանք	22,331,089.28
	Ֆրf. 1,882,111,957.06

ԳԱՆՁՔ	
Պահեստի դրուած դրմ.	591,695,464.80
Ընթացիկ հաշիւներ	761,885,294.69
Ընդունուած փոխնկագ.ր	85,427,201.01
Վճարելի պարտամուրհակ.ր	20,225,811.37
Զանազանք	72,878,185.19
Պահեստի դրամ	100,000,000
Դրամ.գլուխ ամբողջ վճրծ.	250,000,000
	Ֆրf. 1,882,111,957.06

Վարչ. Խորհրդոյ Նախգհ. — Ընդհ. Տնօրէն

Լ. ԺԵՐՄԷՆ — Ա. ՄԱԶԵՐԱ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

ՍԻ. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ եւ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

396 ՄԵԾ-ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

ԽԱՆԻ ԳԱՐԵՋՐԱՏԵԱՆ ՎՐԱՅԻ ՑԱՐԿԸ (Մեծ Զուրգէեանց դէմը)

Նուրբ, ճաշակաւոր եւ դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար եւ նման բնականի, դէմքի ձեւաւորութիւն, ըստ տարիքի, ծամածութիւն, եւ ազատ արտասանութիւն ներաշխաւորեալ։ Ինչպէս նաեւ կատարելագործեալ աքցաններու միջոցաւ առանց ցաւի ատամնահանութիւն։

Զննութիւնները կիրակի օրերն ալ, (մինչեւ կէս օր) ինչպէս նաեւ ամէն օր, (մինչեւ կէս գիշեր) հիւանդ կ'ընդունին։

ՆԿԱՐԻՉ

Նկարիչ-արուեստագէտ Պ. Արմենակ Ֆընտըգլեան որ հինգ տարի Բարիզի մէջ կատարելագործած է նկարչութեան արուեստը, Պոլսոյ Գեղարուեստից վարժարանին աշակերտէ յետոյ, պատրաստ է ամէն նկարչական գործ կատարելու (գաբագալէմ) խիստ գոհացուցիչ պայմաններով, ամէնէն նրբաճաշակներն իսկ գոհացնելու աստիճան։ Այս նկարիչ-արուեստագէտը կը պատրաստէ s'աբrե Նարiւր նկարներ, ակrանցիմանններ կը հանէ, շատ բնական նմանութեամբ ու խնամոտ աշխատութեամբ։ Իր յաջող բորթրէթիստ մը՝ կատարեալ նրբութեամբ ու իրականութեամբ կը պատկերացնէ դիմագիծերը։ Գիները գիւրամատչելի ու չափաւոր են, տրուած խնամեալ աշխատութեան փոխարէն։ Գեղեցիկ կենդանագիր մը ունենալու համար՝ կ'արժէ սոյն արուեստագէտին դիմել, որ ոչ մէկ ջանք կը խնայէ՝ կատարեալ աշխատութիւն մը երեւան բերելու համար։ Դիմել Արեւելքի խմբագրատունը։

ՏՕՄԱԹԷՍ

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՈԳԵԼԻՑ ԸՄՊԵԼԻՆԵՐՈՒ

Ղալաթիա, Տոմուզհանէ փողոց, Թ. 13

Ցիշեալ վաճառատան մէջ կը գտնուին ամէն տեսակ ընտիր ոգելից ըմպելիներ եւ մասնաւորապէս Պոլքան գինիներու ամէնէն ազնիւ տեսակը։ Գնեցէք գոհ պիտի մնաք։ 10—20

ՕՍՄ. ՃԱՐՏԱՐԱՐՈՒԵՍՏ

ԸՆՏԻՐ ԿԻՐ ԵՒ ՇԱՂԱԽ

ՇՈԳԵՇԱՐԺ ԳՈՐԾԱՐԱՆ, ՍԹԵՆԻԱ

Լ. ՔԷՕՍԷՕՂԼՈՒ, Գ. ԼԻՆԱՐՏՕ ԵՒ ԸՆԿ.

Այս կիրը, որուն սպառումը մեծապէս աւելցած է վերջին երկու տարիներուն մէջ, շատ կարեւոր բարւոքում մը կրած է շնորհիւ ճարտարագէտ Պ. Կ. Լինարտօյի, որ գիտական երկար հետազօտութիւններէ յետոյ, յաջողած է գտնել գերազանցապէս խորլիք կիր մը։ Լաւագոյն արդիւնքներ տուած է այս կիրը, ծով ու եւ անուշ ջուրին տակ։ Օտար առաջնակարգ խորլիք կիրերէն աւելի աղէկ է անվիճելի կերպով։ 200 օսմ. ոսկիի պարգեւ մը պիտի տրուի անոր, որ ապացուցանէ թէ այս կիրը խորլիք չէ գերազանցապէս։ Երեք պայմաններ կը միացնէ իր մէջ. — Ենայողութիւն, առողջարար հանգամանք, հաստատունութիւն։

Կեդրոնական մթերանոց, Կալաթիա, Քալաֆաթ-Եէրի, թիւ 63, ատաղձավաճառ Պ. Քէօսէօղլու Խարալամպոսի մեծ մթերանոց։ Մասնաճիւղերն են Պոլիս, Քէրէսթէճիլէր, թիւ 394, Գատըգիւղ քարափին վրայ, Եանի Միքայէլի քով, Սամսոն՝ Անտոնօղլու Եղբարք։ 22—104

ՆԱԽԿԻՆ ՎԷԼԱՍԹԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՑԱԶՈՐԴ Ժ. ՎԻՍՔՕՆՏԻ

Բերա, Մեծ Փողոց, թիւ 25 Սանթա-Մարիա եկեղեցիին քով։

Սոյն վաճառատան մէջ յառաջիկայ յունիս 9/22էն սկսեալ դիւրամատչելի գիներով պիտի ծախուին մետաքսեղէն բըրդեղէն եւ բամպակեղէնի ու պոնէթէրիի վերաբերեալ ամէն կարգի ապրանքներ։

ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ 8—12

ՄՈՒՉՈՒԱԼ ԼԱՅՖ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. ՆԻՒ-ԵՈՐՔԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1843ին

Պահեստի գումար ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՌ 981 ՄԻԼԻՈՆ 518.483.42 Ֆրանք

Ապահովագրական ամէն կարելի դրութիւններ կը գործադրէ. խառն ապահովագրութիւն, ամբողջ կեանք, զաւակաց դրամագլուխ, ցմահ եկամուտ, եւայլն

Մուչուալ Լայֆի սակագինը և ապահովագրութեան զանազան դրութիւնները չուսումնասիրած մի ապահովագրուիք. — Առատաձեռն պայմաններ, վճարմանց դիւրութիւնք։ Տեղեկութեանց համար դիմել առ Գ. Ֆ. ՀԷՌ, ընդհանուր գործակալ, Խնաճէթ խանի դէմը, Վօյվօտա խան, Ղալաթիա, Կ. Պոլիս։ 579

ՍԻՐՕ ՏԸ ՌԷՖՕՌ ԻՕՏԷ
ԿՐԻՄՕ ՍԻ ԸՆԿ.
SIROP de RAIFORT IODÉ

Բժիշկներու կողմէ յանձնարարուած՝ Սիրօ Անթիսքօռպիւթիքի և Մօռիւ ձկան իւղին տեղ՝ աւշականութեան, տժգոյն ու տկարակազմ տղայոց մորթի փշտիկներուն դէմ. ինչպէս նաև վիզի գնտիկները հալեցնելու և ախորժակը բանալու համար։ Փարիզ, 8. Վիվիէն փողոց և բոլոր դեղարանոց մէջ A.

ՁԶԴՈՒ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆ ՄԸ

Մաքրողական մը եթէ պէտք ունիք և կը փափաքիք տանց նեղուելու խմել անմիջական ազդեցութեամբ, թողէք Եանօսի նման զզուեցուցիչ ջուրերն ու դեղերը, որոց մեծագոյն մասը կեղծ են. դ. փութացէք գնել։

VILLACABRAS

ալկալական-հոչակ մաքրողականն, որ բնական աղբիւրներէն Բաստիօսեան դրութեամբ զտուած յստակ ջուր մըն է և առ դիւրաւ կը խմուի։ Ազդեցութիւն անմիջական։ ՎԻԼԼԱՔԱԲՐԱՆ ուրիշ ընծողական ջուրերու նման ոչ խիթ և ոչ անհանգստութիւն կը պատճառէ։ Առաւօտ անօթի, ջուրի գաւաթ մը ՎԻԼԼԱՔԱԲՐԱՆ՝ տաք վայրկեան ընդմիջումով երկու անգամէն կէս առ կէս խմել, բաւական է կատարելապէս մաքրելու։ Պնդութիւն, գլխացաւ և ստամոքսի խանգարում ունեցողներ, մանաւանդ նստողական կեանք վարող անձինք, եթէ ամէն առտու թէյի կամ գինիի գաւաթ մը Վիլլաքաբրան խմեն, կ'ազատին պնդութենէն և անոր հետեւանք հիւանդութիւններէն։

Կը ծախուի ամէն դեղարաններու և դեղավաճառատուններու մէջ։ 504

Ա՜Ջ ՏՈՒՆ ՄԸ

Հիւանդութեանց դէմ ապահով է եթէ իր մէջը չիգտնուի շիշ մը

Շիշերու վրայ ասոր ուշադրութիւն ընել պէտք է։ 26

SCOTT'S EMULSION
(ԸՍԳՕԹԻ ԲԱՂԱԴՐՈՒԹԻՒՆ)

Թոքախտ, պրօնշիտ, հազ, հարբուխ և բարակցաւ, և տղայոց անդամներու թուլութիւն, խոյլ (սըրաճա) և բոլոր արեան աղետներու համար անգին դարման մըն է։ Առաջին անգամ առնուելով բժշկելու կ'ըսկսի և կը շարունակէ։ Ամէն տարի հազարաւոր տղայք մահուանէ ազատելու կը ծառայէ։ Հիւանդութիւններէ վերջը՝ կորսուած զօրութիւնը կը վերականգնէ, և աչքերու փայլունութիւնը նա կը բերէ և մարմնոյ կեանք կուտայ։ Դեղերու մէջ նոր հրաշք մըն է, և ուտելիքներու նկատմամբ ալ հրաշք մըն է։ Միշտ վրան այս պատկերով վարդագոյն փաթեթի մը մէջ կը գտնուի։

Բոլոր դեղագործները և դեղավաճառները կը ծախեն։

ԹԻ ԿՐԷՇԱՄ

ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԴՐՈՒԹԻՒՆ, ԼՈՆՏՈՆ

Ընկերութեան գոյքը 1900 դեկտեմբերին	Ֆր. 191,934,570
Տարեկան հասոյթ ապահովագիններէ եւ տոկոսներէ, 1900 դեկտ. 31ին	» 32,467,172
Վճարումներ՝ բանդ վիժեհերներու, ապահովագրութեան պայմանագիրներու, վերադնումներու, եւլն. Ընկերութեան հիմնարկութենէն՝ 1848էն ի վեր	» 426,499,043
1900ի տարեշրջանին մէջ Ընկերութիւնը 5556 ապահովագիր յանձնած է, որ կը ներկայացնեն	» 52,981,500

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել ընդհանուր գործակալներուն՝ ԷՏՈՒԱՐՏՍ ԷՆՏ ՍԸՆ

Մէյտանճըգ փողոց, Ալալէմճի խան, Պոլիս, իսկ Ղալաթիոյ մէջ՝ Ալեքսիատի խան եւ Մէյմէնէթլի խան, թիւ 8։

ԲԱԹՐՈՒԹԻՔ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.	ԿԱՐՏԻԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.
1824ին ՀԻՄՆՈՒԱԾ	1821ին ՀԻՄՆՈՒԱԾ
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 1,500,000 անգլիական ոսկի	ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 2,000,000 անգլիական ոսկի

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Ընդհանուր գործակալ ԷՏՈՒԱՐՏՍ ԷՆՏ ՍԸՆ, Ալալէմճի խան, Պոլիս 6—52

ՕՍՄ. ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՔՈՆՍՈԼԻՏԷ ՊԱՐՏՔ

1881 Դեկտեմբեր 8|20ի կայս. հրովարտակով ծագեալ հասոյթք

ԻԲ. ՏԱՐԵՇՐՋԱՆ,-ՄԱՅԻՍ 1903

ՋՈՒՏ ՀԱՍՈՅԹՆԵՐ — Դաւառային վարչութեան ծախքերը զեղչելէ ետք

ՏՈՒՐՔԵՐ	1903 Մայիսի հասոյթներ Օսմ. ոսկի		1902 Մայիսի հասոյթներ Օսմ. ոսկի		Գումար 1903 Մայիս 31է Օսմ. ոսկի		Գումար 1902 Մայիս 31է Օսմ. ոսկի	
Վեց անուղղակի տուրք: Ծխախոտ (յետամնայն գանձում), Աղ, Դրոշմաթուղթ	103,4 7	24	96,052	64	278,731	28	263,575	71
Ոգելից ըմպելիք								
Ձկնորսն								
Մետաքս								
Մասնաւոր: Հասոյթք Ռէժիէն	—	—	—	—	18‸,500	—	187,500	—
Հարկ Պուլկարիոյ փոխանակեալ ծխախոտի տասանորդէն	45,292	91	31,3‸7	14	78,337	‸2	31,624	57
Զանազան հասուցմունք: Ծխախոտ (մենաշնորհ) Ռէժիի շահուց մասնակցութ.	—	—	—	—	—	—	—	—
Ցաւելուած Կիպրոսի հասութից փոխանակեալ ծխախոտի տասանորդին յաւելուածով, կամ Մաքսատան վրայ փոխանակագրէ գոյանալիք 130,000 Օսմ. լիրայով	12,668	86	—	—	25,337	72	—	—
Արեւ. Ռումէլիի տրկն. հարկէն	—	—	—	—	—	—	—	—
Թէմպէքրի տուրք, Մաքսատունէս փինկջը. վճրլ.	—	—	—	—	—	—	—	—
Սերպիոյ, Պուլկարիոյ եւ Ցունաստանի բաժին ինկած պարտք	...	...	...	...	...	...	...	...
Համագումար	161,419	01	‸27,369	78	369,906	02	482,700	28
ԳՈՒՄԱՐ ԼԻ								
Նախորդ ամսուան վերջը								
Նախորդ տարեշրջանի վերջը								
Ընդհ. համագումար								

	Օսմ. ոսկի		Օսմ. ոսկի	
1890 ապրիլ 18/30ի պայմանագրով նախատեսուած 4 % պարտաթուղթերու առ հաշիւ վճարուած գումարներ։	—	—	—	—
Քոնսոլիտէ պարտքին եւ Արեւելեան երկաթուղիներու տարտաթուղթերուն տկսին. հմր. եւր. եւ Կ.Պոլիս վճարուած գումար.	28,582	40	28,072	—
	188,5‸4	42	191,954	43
Կեդր. Վարչութեան ծախք։	42,766	43	37,103	24
Օսմ. Կայս. Պանքան եւ Հանրային Պարտքի կեդր. սնտուկը սահուած գումարներ։	310,0 2	72	295,570	51
	‸69,906	02	48‸,7‸0	28

Ի Դիմաց Վարչական խորհուրդին
Խորհրդական-Պատուիրակ
Շ. ԹԷՄՓԱ

Նախագահ
Օ ՀԱՄՏԻ

Կ. Պոլիս, 23/5 Յունիս 1903

ԹՈՄԱՍ ՌԻՒԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒԹ

Ընդմէջ Հըլի Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ալպանօ	1069	Գօմօ	1497	Կօգօ	1011	Մալմօ	724	Րօզարիօ	186
Ալէբօ	3607	Գօնկօ	2906	Կրօմնօ	1695	Մարէնկօ	2273	Սարֆօ	1113
Անճէլօ	1541	Գօրսօ	895	Հիրօ	775	Մարըէլլօ	3709	Ցիրիօ	1735
Արիոսգօ	2271	Տիտօ	4311	Հիտալկօ	1581	Միքատօ	3557	Սիլվիօ	1193
Պասանօ	1822	Տօմինօ	937	Հինտու	3720	Միլօ	1057	Սրէբօ	1200
Պորտոֆինօ	1264	Տուրօ	2383	Հօրացիօ	3600	Մօնթէպէլլօ	1735	Թասօ	1328
Պրավօ	1076	Տրարօ	1713	Հումպէր	595	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Պրիւնօ	841	Տինամօ	504	Իակօ	2354	Նէրօ	1083	Թօրիօ	3827
Պըֆֆալօ	4431	Էպրօ	2464	Իտանօ	5540	Օթիօ	4100	Թօլէտօ	1470
Գէյոօ	1671	Էլտօրատօ	1520	Ճիւնօ	1080	Օնթարիօ	4035	Թօրբիտօ	487
Գալիպսօ	1837	Էրասգօ	1841	Քլէօօ	1053	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	2429
Գամէօ	1244	Ֆիտօ	954	Քօլբինօ	2307	Թալէրմօ	1637	Վասօ	1914
Գազօ	1094	Ֆինլանտ	1828	Քօմնօ	1700	Թօլօ	510	Վօլօ	1289
Ջիբալօ	2729	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1053	Րիալթօ	2229	Վօլթուրնօ	2396
Սիսէրօ	1831	Ֆրանչիսգօ	4582	Լէբանդօ	2272	Րինալտօ	1663	Եէտօ	1850
Գիլօ	2697	Կալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1643	Րօլլօ	1613	Զէնօ	1200
Գօլոբատօ	4235	Կէդանօ	1243	Լօրէնցօ	3191	Րօմէօ	1789		

Քօնկօ շոգենաւը, Նաւապետ Սմիթ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած է։

Դիմել առ գործակալը Ֆ. ՀՈՒԷՍ ԷՆՐԻՔՋՕՆ

22-24 Ռեսթմ Միւէթ խան Ղալաթիա 877

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԷՒ ԸՆԿ.
ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվրբուլի եւ Արեւելից միջեւ բանող ցոց

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Վիրգոբիան	10500	Ֆլավիա	3500
Արմէնեան	10500	Էմիրջիրն	3500
Քէսդրիան	10500	Արըմ.րն	3000
Լանքասդրիան	9000	Ալճէրիան	3500
Թիլստէլֆիա	9000	Արապիան	3500
Դօլօմպիան	8000	Ամէնիան	2500
Քօրճիան	8000	Անտալուզիան	2500
Պասդոնիան	8000	Ալզազիրն	2500
Ֆրրճինեան	8000	Լէսպիան	2000
Ֆալէրնիան	3700	Մինեօ	900
Վավօնիան	3700	Օբորդօ	800
Ֆլամինիան	3700	Լիապօն	800
Ծապիան	3300		

Ապրանքի տեղերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքի ալլուր փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունէն հանելու համար իրենց հրահանգը ղրկել շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆՏԷՆ
Ղալաթիա, քարափին վրա
600 Մաքսատան հին տեղը

ՌՈՍԻԱ

COMPAGNIE ROSSIA D'ASSURANCES

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՌՈՒՍԻՈՅ ԿԱՅՍԵՐ 1881Ի ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎ ԱՐՏՕ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Բեդերսպուրկ

Ընկերութիւնը խիստ նպաստաւոր պայմաններով ապահովագրութիւններ կը կատարէ ընդդէմ հրդեհի, ամէն տեսակ արկածներու, ճամբորդութեան պատահարներու, երկաթուղիի ու շոգենաւի մէջ. ապրանքներու փոխադրութեան ու նաւերու սատոյցէ խորտակուել ին դէմ, ինչպէս նաեւ կեանքի վրայ, ամէն կարգի պայմաններով։

Ընկերութեան դրամագլուխը, ամբողջապէս վճարուած	10,666,667 Ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար	12‸,000,000 »
Ապահովագրեալներուն վճարուած գումար	249,400,000 »
1901 տարուան մէջ դանձուած ապահովագին ու տոկոս	54,000,000 »

Ընդհանուր Տեսուչ Ա. ՀԻՒՐՄԻՒԶ

Ընդհ. գործակալ Թուրքիոյ համար ԹԷՈՏՈՐ ՌԷՊԲԷՆ

Ընդարձակ մանրամասնութեանց համար դիմել, Ղալաթիա, քարափին վրայ, հին մաքսատան տեղը. գործակալութեան գրասենեակը։ 524

COMP RUSSE

Navigation à Vapeur et de Commerce
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթուան երթեւեկութիւններ

Յուլիս

Գշ. 24/7 Սեվաստաբոլ ժամը 10ին առտուն Տարտանէլ, Միտիլի, Իզմիր, Ռոտոս, Թարապլուս-Շամ, Պէյրութ, Եաֆա, Փոր-Սայիտ, Աղեքսանդրիա ժամը 4ին իրիկուն։

Ե. 26 9 Օտեսա ժամը 10ին առտուն։

Շբ. 28/11 Միթիլին, Իզմիր, Փիրէ, Աղեքսանդրիա ժամը 10ին առտուն։ Օտեսա ժամը 2ին իրիկուն։

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ
Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

ՍՊԱՍՈՒԱԾ ՇՈԳԵՆԱՒԸ
Յուլիս 12ին Ֆլանտր, Անվերսէն։

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ
Ֆլանտր, Վառնա, Կալաց, Պրայլ։

Տոմսակ ուղղակի Բաթէրէ համար.
Առաջին կարգ 245 ֆրանք. Բ. կարգ 75 ֆրանք. Տեղեկութեանց համար դիմել առ Գործակալին Քէօ Հէնի Պարտիզ Ֆ...
516 Ֆ. ՌԸՊՈՒԼ

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ
Ամէն ամիս երկու անգամ կը բանին Լիվըրբուլի եւ Արեւելից միջեւ

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Իվէրնիա	18900	Սիլվանիա	5598
Սաքսոնիա	18900	Քամպանիա	4841
Լուքանիա	12950	Վէրլա	3229
Քամբանիա	12950	Բավիա	2945
Ուլթոնիա	8845	Թիրիա	2936
Ումպրիա	8128	Սիրրիա	2935
Էթրուրիա	8120	Սամարիա	2558
Աէրվիա	7392	Ալէբբօ	2181
Ալտանիա	7269	Շէրպուրկ	1611

Շէրպուրկ շոգենաւը, Նաւապետ Ճ Ն... ընդհանուր վաճառքով Լիվրբուլէն հոս հասած է։

Դիմել առ ՃՕԼԻ Է. ՍԻԿԸՐ Joly et Seagor

Մէյմէնէթլի խան, թիւ 6, 7, 8 Ղալաթիա. Քարափ Սալիթաթա փողոց։ 255

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվրբուլի, Պօրտոյի, Միջերկրականի եւ Սեւ Ծովի միջեւ բանող շոգենաւք։

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ռամսէս	3000	Թիպիս	2500
Մեմֆիս	3000	Նէֆթիս	2400
Թէպայր	3000	Օսայրիս	2250
Քառնաքա	3000	Բէրա	2250
Ֆարոս	3000	Սֆինքս	2000
Լամանլի	3000	Կասքրնի	1500
Մարիօթիս	2500	Ֆիլէա	1500

Դիմել առ Ֆ. Վ. ՌՈՒԹՈԼ Ե. ԸՆԿ. Ռեթմով խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ Ե ԸՆԿ.
1— 31. Ճէմս Սթրիթ Լիվրբուլ։

Արտօնատէր ԶԱՐԵՀ ԽՈՒՍՈՒՐՃԵԱՆ

ԹԵՐԹՕՆ "ԱՐԵՒԵԼՔ,,Ի (86)

ՖՈՐԹԻՒՆԷ ՏԻՒ ԲՈՒԱՆՈՊԷ

ԿՏՐՈՒԱԾ ՁԵՌՔԸ

ԺՕՐԺԻ ՇԱՀԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Ը

—Ինծի կ'արգիլէ՛ք մի, կրկնեց գնդապետը արհամարհական շեշտով մը։ Դժուարութիւն չպիտի քաշեմ ձեզի յիշեցնելու թէ միայն ես իրաւունք ունիմ հոս հրամաններ տալու ձեզի։ Դուք պէտք է մտիկ ընէք իմ խօսքերուս, մինչեւ անոնց աւարտումը. ատիկա կը բաւէ։ Անտնօք լաւ չէի ճանչնար Պ. Տօրժէրը։ Անոր հետ յարաբերութիւններ ունէի իբր դրամատէր միայն։ Ձիս յաճախ տեսած չէք անոր աշխատութեան գրասենեակին մէջ, երբ քարտուղար էիք հոն։ Այսպէս գողութիւնը երեւան ելած օրը Պ. Տօրժէր շատ զգուշաւոր դիրք մը բռնեց ինծի հետ։ Պատահմամբ հոն կը գտնուէի, երբ հաստատուեցաւ որ դրամարկղը բացուած էր կեղծ բանալիի մը միջոցաւ. կը յայտարարեմ թէ առաջին պահուն ոչ ոք ձեր վրայ կասկածեցաւ։ Երբ ձեր անմեկնելի անհետացումը նշմարուեցաւ իսկոյն, այն ատեն միայն ձեր վրայ խորհուեցաւ։

—Ի՞նչ նպատակաւ կը վերսկսիք պատմութիւն մը՝ զոր անգամ մը ըրած էք ինծի։

—Սա եզրակացութեան յանգելու թէ այդ օրը Պ. Տօրժէր յարմար չդատեց ին ի յայտնել թէ ինչու համար ճամբած էր ձեզ։

—Ջնամբեց զիս։ Իմ ազատ կամքովս մեկնեցայ։

—Երկդիմի մի խօսիք։ Պ. Տօրժէր ձեզի պաշտօն առաջարկեր է Եգիպտոսի մէջ, բացորոշապէս յայտնելով թէ չէիք կրնար իր տան մէջ մնալ։ Ու հիմա, քանի մը ժամէ ի վեր գիտեմ թէ ինչու համար կ'ուզեր տունէն հեռացնել ձեզ։

—Մեծ վստահութիւն կը ներշնչէք անոր, երեւցածին նայելով, մրմնջեց Պ. տը Բարնէլ, որ տժգունեցաւ, երբ լսեց որ գնդապետը կը պարծենար Ալիսի հօր մտերմական գաղտնիքները իմացած ըլլալուն համար։

—Ճիշդ է. Կատարեալ վստահութիւն մը, պատասխանեց Պ. Պօրիսոֆ։ Շնորհակալ եղաւ ինծի, իր հայեացքներուն համամիտ ըլլալուս համար, որպէս զի կարելի ըլլայ խոհեմութեամբ ի գլուխ հանել գործ մը՝ որ կարծածէս աւելի առնչութիւն ունէր իր հետ։ Գնահատեց իմ անշահախնդրութիւնս, իմաստութիւնս եւ ուղղամտութիւնս։ Հասկցաւ թէ կրնար ամէն բան ըսել ինծի... եւ ըսաւ ամէն բան։

—Ամէն բան... ի՞նչ։

—Ըսաւ թէ սիրահարած էիք օրիորդ Տօրժէրի, որմէ սիրուելու յաջողութիւնը ձեռք բերած էիք, թէ այդ գաղտնիքը երեւան հանած ըլլալով՝ յեղակարծօրէն իրարմէ բաժնած էր ձեզ, վերջ մը տալու համար իր աղջկան համար վտանգաւոր եղող կացութեան մը։ Ճի՞շդ է։

—Կատարելապէս ճիշդ, ըսաւ Ռոպէր, գլուխը վեր առնելով։

Իր բնական հպարտութիւնը ի յայտ կու գար. ալ ետ անպատշաճ էր ժխտել իրողութիւնները՝ որոնց նկատմամբ չեկնելու պատճառ մը չունէր։

—Ձեր անկեղծութիւնը գովելի է, ըսաւ գնդապետը։ Կ'արժէ որ զայն վարձատրեմ, բան մը չծածկելով ձենէ։ Հետեւաբար ճշգրտօրէն ձեզի պիտի հաղորդեմ այն զգացումները զորս Պ. Տօրժէր կը զգայ այս պահուս։ Ձեր մեկնումէն յետոյ, յաջորդ օրերուն մէջ, ձեր վրայ չխօսուելուն համար, այնպէս կարծեց թէ յաջողած էիք սահմանագլուխը անցնիլ. հրճուանք կը զգար որ իր կատարած հետապնդումներն ապարդիւն մնացած էին։ Իր աղջկան շահուն համար, կը զգար թէ ոչ մէկ բան լաւագոյն էր քան այդ վերջաւորութիւնը, որ գործին վերջ կու տար, դրամական աննշան կորուստ մը պատճառելով իրեն։ Կը խոստովանիմ թէ, ճիշդ սեղանաւորիս պէս չէի մտածեր, եւ թէ արկղիկս շատ սիրելի էր ինծի... բայց անցնինք։ Պ. Տօրժէրի մտքէն չէր անցներ թէ իր ներքին կեանքը պիտի վրդովուի. չփոթահար եղաւ, լսելով որ Բարիզ դառնալու զարմանալի որոշումը տուած էիք, որովհետեւ ինծի չափ ան ալ գուշակած է այդ անակնկալ դարձին ճշմարիտ պատճառը։ Ինծի պէս ան ալ համոզուած է թէ օրիորդ Տօրժէրը տեսնելու նպատակով եկած էք։ Կ'երեւայ թէ անիկա շատ տրամադիր է տեսակցութիւն մը շնորհելու ձեզի. ուղղամտութիւնս իմ վրայ պարտք կը դնէ ձեզի իմացնելու թէ օրիորդ Տօրժէր չէ մոռցած ձեզ եւ միշտ կը պնդէ ձեր անմեղութեան վրայ։

—Իր հայրը այդ բանը ըսա՞ւ ձեզի, գոչեց Ռոպէր այնպիսի յուզումով մը զոր բնաւ չջանաց ծածկել։

—Այո՛, ըսաւ։ Կը տեսնէք որ ամէն բան համարձակօրէն կը յայտնեմ։ Պ. Տօրժէր կը յուսայ որ աղջիկը պիտի փոխէ իր կարծիքը եւ պիտի բուժուի այն սերէն՝ որուն չի հաւանիր։ Բայց կը վախնայ որ անպատեհ դիմում մը չընէ, Բարիզի մէջ գտնուելնիդ իմանալով։ Այս առթիւ, եթէ կ'ուզէք, իմ անձական կարծիքս ալ լսեցէք. համոզուած եմ թէ Պ. Տօրժէր գիտէ ձեր հանդիպումը օր. Ալիսի, կամ անոր նամակ գրած ըլլալնիդ։

—Մէ՛կ նամակ գրած եմ անոր։

—Օ՜, չպիտի պախարակեմ ձեզ։ Նոյն իսկ շատ զարմանալի կը գտնեմ ձեզ։ Ուրիշներ, ձեր տեղը, իրենց անձնական ապահովութեանը վրայ միայն պիտի խորհէին, Ատլանտեանը անցնելով։ Դուք, փոխանակ խոյս տալու, մտովի ըսած էք թէ ձեր լաւագոյն պաշտպանը օրիորդ Տօրժէրի սէրն է եւ թէ անոր հայրը չպիտի համարձակի ձեռնարկներ ընել ձեզի դէմ, որքան ատեն որ օրիորդ Ալիս պաշտպանէ ձեզ. ի՞նչ կրնար ընել անիկա որ չվնասէ իր աղջկան համբաւին։ Եթէ բողոքէր ոստիկանութեան, եւ այս վերջինն ալ ձերբակալէր ձեզ, պատմութիւնը ամբողջ Բարիզի մէջ պիտի տարածուէր, ի մեծ վնաս օրիորդ Ալիսի բարի համբաւին։ Աւասիկ հայր մը որ երկու սուրի մէջ կը գտնուի, կամ այն է որ գայթակղութիւնը աչք պիտի առնէ, արդարութեան յանձնելով ձեզ, եւ կամ այն է որ ձեր հետապնդումներուն պիտի ենթարկէ իր աղջիկը։ Բոլորովին շուարած է. նոյն իսկ իմ կարծիքս իմանալ ուզեց այդ տագնապեցուցիչ խնդրին վրայ։

—Կը հաճի՞ք ըսել թէ ի՛նչ պատասխանեցիք։

—Խորհուրդ տուի խառն որոշում մը տալ... առ այժմ ոստիկանութեան չդիմել, ձեր հետքը գտնել Բարիզի մէջ, առաջարկելով ձերբակալութիւն կամ անմիջական մեկնում։ Հաւանեցաւ յայտնած գաղափարիս։ Ուզեց ինծի յանձնել ձեզ գտնելու եւ վերջնագիրը հաղորդելու պաշտօնը։ Արդ՝ այս իրիկուն իսկ կրնամ Պ. Տօրժէրի յայտնել թէ իմ տրամադրութեանս տակ կը գտնուիք։

—Ցայտնեցէք, ըսաւ Պ. տը Բարնէլ ցրտութեամբ։

—Օ՜, աճապարելու բան չկայ, քանի որ ձեռքիս տակ ունիմ ձեզ։ Ապահով եմ թէ չպիտի մեկնիք ու օրիորդ Տօրժէրը չպիտի տեսնէք։ Հետեւաբար՝ ժամանակ ունիմ որոշում մը տալու, եւ ինչ որ այսօր չպիտի ընեմ, կրնամ յառաջիկայ շաբաթ կամ ամիսէ մը ընել։ Ձենէ կախում ունի, կը կրկնեմ, ինքզինքնիդ կորուստէն մաստնել կամ փրկել։

—Փրկե՛լ զիս, այսինքն ամօթալից կերպով խոյս տալու համակերպիլ։

—Չէք ըմբռներ ըսածս. ատենը եկած է ամէն ինչ բացատրելու։ Օրիորդ Տօրժէրը կը սիրէ՞ք, այնպէս չէ։

(Շարունակելի)